

Удосконалення розвитку статистики в Україні у 2021 році

Удосконалення розвитку статистики в Україні у 2021 році

Вступ

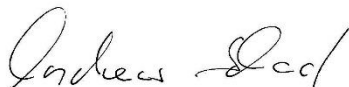
Високоякісна, надійна та змістовна статистика є важливим компонентом політик, що базуються на фактах. Вона має ключове значення для ухвалення обґрунтованих політичних рішень, а також для моніторингу та оцінювання імплементації політики. Крім того, сприяючи прозорості та підзвітності, статистика може покращити функціонування демократичних процесів. Криза COVID-19 нагадала всім нам про важливість якісної статистики. Це найкраще ілюструє потребу в реальних даних, які ми прагнемо виміряти, оскільки такі дані можуть бути основою для ухвалення критично важливих рішень, які можуть вплинути на сотні тисяч, навіть мільйони життів. Ніколи раніше ми не мали доступу до такої кількості цифр і діаграм, ніж за останні 18 місяців, в час коли політики боролися з пандемією та її економічними наслідками, використовуючи найкращі дані з доступних для розробки, порівняння, моніторингу та коригування відповідних заходів політики.

ОЕСР має багаторічний досвід у розробці міжнародних стандартів якості статистики. Рекомендація Ради ОЕСР щодо належної практики у статистиці є ключовим інструментом і довідником для оцінювання національних статистичних систем. Збір, зберігання, використання та розповсюдження якісних статистичних даних є основою місії Організації, яка включає надання незалежних політичних рекомендацій, що базуються на фактах і даних, підготовку аналітичних робіт з прицілом на майбутнє щодо широкого кола питань та сфер політики та формування дійсних, надійних показників, що сприяють порівнянню та формуванню політик на міжнародному рівні.

Крім того, транскордонне співробітництво у сфері статистики сприяє узгодженню національної статистики між країнами і, таким чином, полегшує її використання внутрішніми та зовнішніми спостерігачами. Це полегшує порівняльний аналіз, політичний діалог та вивчення питань політики. ОЕСР, її держави-члени та Україна визнають важливість обміну цінностями, інструментами та передовими практиками провідних статистичних систем. Таке співробітництво є особливо важливим у час швидких соціальних, економічних та технологічних змін, коли розробники політик намагаються заповнити прогалини в «традиційних» статистичних системах, наприклад, створюючи більше даних вищої якості щодо таких питань як ґендер і довкілля, а також адаптуватися до таких явищ, як «великі дані», реалізуючи потенціал цифрової трансформації, і водночас працюючи над вирішенням питання конфіденційності та іншими ризиками.

Таким чином, ОЕСР тісно співпрацює з членами та партнерами для розробки стандартів, систем і процесів для забезпечення якості та надійності зібраної статистики. Покращення розвитку статистичних даних у всьому світі може допомогти членам ОЕСР і партнерам у створенні якісних даних, на яких повинні ґрунтуватися більш якісні політики, з метою покращення життя громадян.

Андреас Шаал, Директор
Секретаріату ОЕСР з глобальних відносин ОЕСР

Ігор Вернер, Голова Державної служби
статистики України

Хаїм Ассараф, Посол і Постійний представник
Держави Ізраїль при ОЕСР

Олександр Сурдей, Посол і Постійний
представник Республіки Польща при ОЕСР

Передмова

В рамках проекту [Покращення розвитку статистики в Україні у 2021 році](#), що реалізується ОЕСР за фінансової та інтелектуальної підтримки Ізраїлю та Польщі, надається підтримка Державній службі статистики України (ДССУ) щодо покращення збору, аналізу та поширення даних шляхом ухвалення міжнародних стандартів та належних практик. Робота була проведена за запитом Секретаріату Кабінету Міністрів України, якому підзвітна ДССУ, в рамках [Меморандуму про взаєморозуміння між Україною та ОЕСР](#), підписаному у 2014 році, дію якого нещодавно було подовжено до 2025 року. Протягом 2021 року в рамках проекту було проведено три вебінари з розвитку потенціалу на основі ноу-хау ОЕСР та досвіду Центрального бюро статистики Ізраїлю та Головного управління статистики Польщі.

У цьому буклеті наведені ключові висновки за результатами вебінарів у рамках проекту з розвитку потенціалу, що зосереджені на вибраних темах, запит на які надійшов від України, зокрема: (i) методи, передові практики та рекомендації щодо розробки статистики МСП на національному, регіональному та місцевому рівнях, (ii) розробка анкет та опитувальників та (iii) розрахунок демографічних показників підприємства.

Управління проектом здійснював Франческо Альфонсо (економіст) під керівництвом Габрієли Міранди (відповідальний менеджер за Україну) та Вільяма Томпсона (керівник відділу Євразії). Буклет підготували: Пелін Атамер, Ярослав Крутчинін, Джефф Аптон та Юстина Занько, політичні аналітики Відділу Євразії ОЕСР, на основі даних колег з інших директоратів ОЕСР, яким висловлюємо вдячність: Сандрін Кергроуч, керівнику відділу ефективності МСП та підприємництва, та Паоло Венері, керівнику відділу статистики та територіального аналізу, з Центру ОЕСР з питань підприємництва, МСП, міст та регіонів, Філіпу Чан, аналітику Директорату ОЕСР з питань статистики та даних, та Маріарозі Лунаті, старшому раднику Секретаріату ОЕСР з глобальних відносин. Також висловлюємо вдячність Ксенії Литвиненко та Анні Алексеєвій, аналітикам з відділу Євразії ОЕСР, за їхній внесок у ранні етапи проекту, а також Вільяму Томпсону, Франческо Альфонсо та Габріелі Міранді за коментарі та огляди до цього проекту. Матеріально-технічну та редакційну підтримку надала Еліза Ларракоєчя, адміністратор проекту Відділу Євразії ОЕСР.

ОЕСР дякує урядам Ізраїлю та Польщі за фінансову підтримку, а також експертам їхніх національних органів статистики, які взяли участь у наших вебінарах та поділилися своїм досвідом, а саме: Рікі Кадурі, керівнику відділу науки і технологій, Міхалю Ніру, експерту з методології опитування, Агнес Топіоль з відділу реєстру підприємств та Ліору Цисману, керівнику відділу реєстру підприємств, усьому Центральному статистичному бюро Ізраїлю; та Пьотру Лисоню, директору Департаменту соціальних досліджень, Павлу Шиманкевічу, консультанту Департаменту програмування та узгодження статистичних обстежень, та Катажині Валковській, керівнику Департаменту підприємств Головного управління статистики Польщі. Ми також вдячні нашим українським партнерам з Державної служби статистики України, зокрема пану Вадиму Піщейко, а також Олександрю Мельниченку та Катерині Пеньковійта з Секретаріату Кабінету Міністрів за їхню щирю співпрацю та відданість цій роботі.

Table of contents

Вступ	2
Передмова	3
Основні висновки	5
Перший вебінар: методологія складання статистики для аналізу розвитку малих і середніх підприємств (МСП), зокрема на регіональному та місцевому рівнях	5
Належні практики та основні міркування щодо збору даних	6
Належні практики та основні міркування щодо аналізу даних	6
Наскрізнi міркування	7
Другий вебінар: методи і стандарти розробки запитальників і анкет	7
Вибір міжнародних стандартів для порівнянності даних	7
Належні практики та основні міркування щодо розробки анкет та опитувальників	8
Основні моменти аналізу практичного прикладу дослідження бюджету домогосподарств у Польщі	8
Третій вебінар: методологія розрахунку показників статистики демографії підприємств	9
Належні практики та основні міркування щодо методологічного узгодження стандартів якості	9
Належні практики та основні міркування щодо збору даних	10
Належні практики та основні міркування щодо аналізу та розповсюдження даних	10
Наскрізнi міркування	10
Додаток	11
Додаток А: Порядок денний і детальний протокол першого вебінару	11
Порядок денний, 27 квітня 2021 року	11
Детальний протокол	13
Питання поставлені під час вебінару	20
Список учасників	22
Додаток Б: Порядок денний і детальний протокол другого вебінару	24
Порядок денний, 13 липня 2021	24
Детальний протокол	26
Питання поставлені під час вебінару	30
Список учасників	32
Додаток В: Порядок денний і детальний протокол третього вебінару	34
Порядок денний, 9 листопада 2021	34
Детальний протокол	36
Питання поставлені під час вебінару	42
Список учасників	45

ОСНОВНІ ВИСНОВКИ

Перший вебінар: методологія складання статистики для аналізу розвитку малих і середніх підприємств (МСП), зокрема на регіональному та місцевому рівнях

Статистика МСП на національному та субнаціональному рівнях використовується для аналізу динаміки підприємств, який відіграє центральну роль у ринковій економіці. Розуміння характеристик та потенціалу підприємств, які здійснюють економічну діяльність у різних сферах діяльності та з плином часу, а також міри, якою вони сприяють створенню та перерозподілу робочих місць, є центральним для економічної політики. Розробка такої статистики вимагає наявності належної організації, а також специфічних процесів та інструментів. Збір та аналіз статистики МСП може створити низку проблем. На субнаціональному рівні, зокрема, вивчення динаміки підприємств стикається з проблемою «упередженості головного офісу», що призводить до розміщення даних про зайнятість у місцях розташування головних офісів, а не в місцях, в яких фактично відбувається економічна діяльність. Хоча ця проблема в основному впливає на великі фірми, вона також впливає на МСП, оскільки більші МСП можуть постраждати безпосередньо. Упередженість головного офісу також означає, що вибір промислової організації впливає на дані і може спотворити демографію всього підприємства та зайнятості в регіоні чи населеному пункті. Це може значно спотворити статистичний аналіз внеску МСП у зайнятість на субнаціональному рівні або вплив створення нових робочих місць на зайнятість. Саме тому упередженість головного офісу є основною перешкодою для удосконаленого розуміння динаміки бізнесу в різних регіонах, в той час як таке розуміння є вирішальним для розвитку належної політики щодо МСП та підприємництва, яка може сприяти як регіональному розвитку, так і сукупному зростанню. Такими чином, суттєвими є такі методологічні підходи до розвитку якісної статистики щодо підприємств та подолання труднощів, як упередженість головного офісу.

ОЕСР пропонує низку корисних інструментів та показників статистики підприємств, які були представлені та детально пояснені на першому вебінарі у рамках проєкту. А саме, експерти представили [Таблицю показників ОЕСР](#) щодо фінансування МСП та підприємництва, яка надає комплексну основу для моніторингу доступу МСП та підприємців до фінансування впродовж тривалого часу. Також було продемонстровано [Територіальні сітки ОЕСР](#), які представляють мапи територіальних рівнів країн-членів, що використовуються в класифікації ОЕСР і використовуються в [регіональній базі даних ОЕСР](#), яка містить статистичну інформацію про демографію, економічні рахунки, ринок праці, освіту, соціальні та інноваційні теми на субнаціональному територіальному рівнях для країн-членів ОЕСР. Конкретні практичні приклади діяльності Центрального бюро статистики та Головного управління статистики Польщі проілюстрували, як статистика бізнесу використовується для аналізу розвитку МСП, у тому числі на регіональному та місцевому рівнях. Нижче наведено ключові моменти, належні практики та відповідні міркування щодо України.

Належні практики та основні міркування щодо збору даних

- Для складання показників демографії підприємств національні служби статистики зазвичай покладаються на реєстри підприємств. Реєстр підприємств Ізраїлю (РПІ) ґрунтується на даних декількох адміністративних документів, що надаються податковими органами та Національним інститутом страхування. З іншого боку, статистичний реєстр підприємств Польщі (СРП) оновлюється на основі відомостей, що збираються у ході статистичних обстежень на додаток до адміністративних даних з інших джерел.
- Випадок з Польщею показує, як можуть знадобитися різні методи, щоб охопити різні популяції підприємств. Через великий розмір сукупності популяції підприємств, а також задля зменшення навантаження на респондентів та витрат на проведення спостереження Головне управління статистики Польщі проводить щорічні вибіркові обстеження підприємств, в яких працює менше 10 осіб та щорічні контрольні обстеження підприємств, в яких працює більше 10 осіб.
- Зібрані якісні дані можуть включати імена, ідентифікатори, адреси, контактну інформацію, а також опис діяльності, тоді як кількісні дані можуть включати інформацію про кількість штатних працівників, витрати на робочу силу, дохід, товарообіг, вартість експорту товарів та загальний баланс.
- Використання унікальних ідентифікаторів фірм у різних джерелах є ключовим для забезпечення збору та агрегації даних. Польща, наприклад, використовує унікальний статистичний номер (REGON), а також податковий ідентифікаційний номер, тоді як Ізраїль використовує «смайт ай-ді», що складається з одного 9-значного номера для усіх органів.
- Залежно від спрямованості політики або особливостей національної економіки, конкретні аспекти населення підприємств та підприємницької діяльності можуть бути досліджені далі. Наприклад, з огляду на своє позиціонування як «держави стартапів», Ізраїль уважно придивляється до своїх стартапів, міжнародних науково-дослідних центрів, фінансових технологій та організовує спеціальні ініціативи зі збору статистичних даних.

Належні практики та основні міркування щодо аналізу даних

- Ключові демографічні показники підприємств включають, зокрема, кількість активних підприємств, народжуваність і записи, смертність, рівень виживання, відновлення та зростання.
- Визначення розміру підприємств може ґрунтуватися на середньорічній зайнятості, річному чистому обороті від продажів і фінансової діяльності та на загальній сумі активів.
- Новий регламент ЄС щодо європейської статистики підприємств (ЄСП) вносить зміни до означень змінних, щоб створити кращий зв'язок між змінними та принципами обліку та полегшити ідентифікацію даних у фінансовій звітності. Більш короткі означення також покращують розуміння та точність, а також дозволяють краще розрізняти змінні.
- Хоча стабільність використаних методів та означень допомагає визначити довгострокові тенденції, статистичні інструменти та методи також повинні розвиватися для виявлення та відображення структурних змін в економіці.
- Для вимірювання динаміки підприємств ОЕСР рекомендує використовувати індикатори на основі розташування головного офісу (корпоративний підхід), а для вимірювання динаміки зайнятості використовувати індикатори на основі розташування виробничих потужностей (господарський підхід). В якості альтернативи цим двом методам може також використовуватися спеціальний аналіз мікроданих.

Наскрізні міркування

- Регламенти ЄС, у тому числі регламент щодо європейської статистики підприємств (ЄСП), містять рекомендації та методології, які допомагають розробляти більш відповідну, послідовну та порівнянну статистику підприємств.
- Статистика МСП може бути дуже корисною у контексті швидкозмінних середовищ. Під час пандемії COVID-19 для того, аби зрозуміти наслідки локдаунів для підприємств, використовуються виключно короткострокові обстеження.
- У ширшій перспективі політики щодо МСП ОЕСР розробила «аналітичну систему 6+1» для оцінки ефективності МСП та підприємництва. Перші три компоненти структури стосуються бізнес-середовища та включають: інституційну та нормативно-правову бази, ринкові умови та інфраструктуру. Ще три компоненти стосуються потенціалу МСП та їхніх можливостей доступу до стратегічних ресурсів, і включають: доступ до фінансів, доступ до умінь та доступ до інноваційних активів. Останній «+1 компонент» — управління політикою щодо МСП та підприємництва — впливає на всі інші компоненти та координує їх.

Другий вебінар: методи і стандарти розробки запитальників і анкет

Добре розроблені анкети та опитувальники є ключовим інструментом для збору даних. Тема розробки анкет та опитувальників має особливе значення для державної статистики України у зв'язку з переходом на Загальну модель опису статистичних бізнес-процесів (GSBPM) у 2019 році та створенням окремого процесу збору даних. Розробка якісних анкет та опитувальників залежить від низки організаційних і технічних факторів, зокрема від планування, проектування та тестування, відбору вибірки та контролю якості. Дотримання міжнародних стандартів може допомогти забезпечити якість та порівнянність даних.

ОЕСР пропонує ряд інструментів і рекомендацій для забезпечення міжнародної порівнянності даних. У [Короткострокових показниках ОЕСР](#) містяться приклади зіставлених на міжнародній основі наборів економічних даних короткострокових показників. [Посібник ОЕСР з обстежень тенденцій ділової активності бізнесу](#) є керівництвом із впровадження щодо формування, методів та презентацій і впровадження результатів. [Система якості даних для статистичної діяльності ОЕСР](#) забезпечує систематичний механізм постійного виявлення та розв'язання проблем якості. Це також підвищує прозорість процесів, що використовуються ОЕСР для забезпечення якості. Ця Система ґрунтується на співпраці між МВФ, Евростатом, Статистичної служби Канади та іншими національними статистичними службами.

ОЕСР також надає важливі аналітичні продукти для міжнародних порівнянь, такі як [Барометр настроїв споживачів](#), який дозволяє оцінити довіру споживачів у глобальному масштабі, і [Зведений випереджальний індикатор](#), який здебільшого отримано із бази Основних економічних показників.. [База Основних економічних показників ОЕСР](#) містить порівнянні дані в режимі реального часу, зокрема про платіжний баланс, статистику міжнародної торгівлі та ринку праці, для членів ОЕСР та ключових партнерів.

Вибір міжнародних стандартів для порівнянності даних

- ОЕСР використовує Четверте видання Міжнародної стандартної галузевої класифікації (ISIC) для галузевої статистики.
- Спільна гармонізована програма ЄС з обстежень бізнесу та споживачів може містити корисні настанови щодо гармонізованих даних, у тому числі за межами ЄС. Наприклад, ОЕСР використовує власні визначення для статистики домогосподарств і підприємств.

- Міжнародний валютний фонд (МВФ) надає рекомендації щодо фінансової статистики в таких підгалузях, як грошові агрегати.

Належні практики та основні міркування щодо розробки анкет та опитувальників

- Інституційна структура: великі опитувальники та анкети, які використовуються для національних кампаній зі збору даних, зазвичай розробляються з дотриманням чітких інституційних та організаційних умов, оскільки вимагають специфічних і послідовних процесів та інструментів. У Польщі Закон про державну статистику є основоположним для річної програми статистичних обстежень у рамках державної статистики. В Ізраїлі дослідження проводяться спеціальним відділом опитувань Центрального статистичного бюро Ізраїлю.
- Розробка анкети: процес зазвичай включає розробку першої версії інструменту опитування, який проходить перевірку та тестування перед використанням у великих масштабах. Сам процес повинен спиратися на надійні методи та практики, наприклад, що стосується уніфікації та стандартизації питань та використання відповідних опосередкованих даних. Тестування є надзвичайно важливим кроком. У випадку Польщі тестування планується заздалегідь і проводиться за кілька місяців до початку збору даних, а звіти з результатами тестування надсилаються розробникам IT-додатків, підключених до веб-анкети, та координаторам опитування для проведення необхідних модифікацій. Етап тестування також може включати пілотне використання анкети для її перевірки в «реальних» умовах.
- Контроль якості: контроль якості необхідний на всіх етапах, від початку процесу розробки до аналізу даних. Ціна статистичної помилки може бути дуже високою, оскільки така помилка може обмежити використання даних. Таким чином, системи контролю якості можуть бути дуже корисними для обмеження виникнення помилок та боротьби з їх наслідками. Ізраїль використовує систему TSE-Total Survey Error, парадигму, яка забезпечує концептуальну основу для оптимізації опитувань шляхом максимального підвищення якості даних із врахуванням обмежень бюджету. У Ізраїлі ця система використовується для забезпечення загальної якості обстежень, яка залежить від таких чинників як відповідність, точність та достовірність, своєчасність та пунктуальність, узгодженість та порівнюваність, доступність та чіткість.

Основні моменти аналізу практичного прикладу дослідження бюджету домогосподарств у Польщі

- Для цього типу опитування використовували чотири основні методи:
  - КТО: Комп'ютеризоване телефонне опитування (метод, який використовується найбільше з початку COVID-19)
  - КВО/КІО: Комп'ютеризоване веб/Інтернет опитування
  - ІКО: Індивідуальне комп'ютеризоване опитування (тимчасово не проводиться через COVID-19)
  - ПО: Письмове опитування (тимчасово не проводиться через COVID-19)
- Вибірка проводиться у два етапи; перший етап — первинні одиниці вибірки (ПОВ) на основі записів статистичних зон, визначених для Перепису. Другий етап зосереджується на адресах житлових будинків на основі реєстрів зайнятих житлових будинків в обраних ПОВ. На другому етапі обираються житлові будинки як для основної, так і для резервної вибірки.
- Використовуються два запитальники: перший запитальник стосується процесу добору та використовувався для збору даних про тип житла, його умов та характеристики житлового

району. Другий запитальник використовується для збору характеристик соціальної демографії домогосподарств та суб'єктивної самооцінки учасниками їхніх умов життя.

- Крім того, для обліку основних щоденних витрат використовується «книжка бюджету домогосподарства».
- Результати обстежень бюджету домогосподарств використовуються у якості основи для подальшого аналізу такими органами як Головне управління статистики Польщі, урядовими установами, міжнародними організаціями, університетами, засобами масової інформації та приватними користувачами. Наприклад, результати можна використовувати для аналізу умов життя, їх змін з плином часу, для встановлення рівня мінімальної заробітної плати, для вимірювання бідності та для аналізу соціальних виплат.

Третій вебінар: методологія розрахунку показників статистики демографії підприємств

Демографічна статистика підприємств охоплює виникнення та зникнення підприємств, тривалість їхнього життя та їхню роль в економічному зростанні та забезпеченні продуктивності. Підприємництво є важливим інструментом підвищення конкурентоспроможності, сприяння економічному зростанню та створенню робочих місць. Оскільки динаміку підприємництва можна відслідковувати за допомогою тривалого аналізу статистики демографії бізнесу, розробники політик та аналітики дуже потребують надійних та порівняних демографічних показників підприємств у різних країнах. Такі показники можуть полегшити дослідження підприємництва та зростання і, зрештою, допомогти розробникам політик у розробці та імплементації кращих політик. Різні демографічні показники підприємств спричинені різними умовами та правовими основами, на яких базується бізнес-статистика країн. Крім того, методології розрахунку показників статистики демографії підприємств не завжди добре гармонізовані на національному рівні. Таким чином, співробітництво між національними управліннями статистики, а також усіма відповідними стейкхолдерами на національному, регіональному та глобальному рівнях дуже важливе для вирішення зазначених питань і поширення у різних країнах належних практик, які стосуються методологій розрахунку статистики демографії бізнесу.

ОЕСР має низку корисних інструментів і підходів для розрахунку статистики демографії підприємств. Зокрема, в [Посібнику ОЕСР та Євростату зі статистики демографії підприємств](#) окреслено загальну методологічну основу статистики демографії бізнесу та визначено низку показників, які є важливими для порівняння підприємництва в країнах ОЕСР та ЄС. [Спільне дослідження Facebook, ОЕСР та Світового банку «Майбутнє бізнесу»](#) є інноваційним прикладом співпраці між міжнародними організаціями та приватним сектором у сфері розробки та збору даних підприємств.

Належні практики та основні міркування щодо методологічного узгодження стандартів якості

- Національним управлінням статистики варто використовувати стандартизовану методологію та тісно співпрацювати один з одним під час розрахунку статистики демографії бізнесу для забезпечення порівнянності даних між країнами.
- Співпраця управлінь статистики з іншими державними установами, приватним сектором та міжнародними організаціями може допомогти їм вирішити ширший перелік питань, пов'язаних із даними, та отримати доступ до альтернативних джерел даних, зокрема для вирішення коротко- та середньострокових питань. Однак, така співпраця передбачає

досягнення компромісу між доступністю, з одного боку, і надійністю вибірок та репрезентативністю зібраних даних, з іншого.

- За наявності, варто посилалися на міжнародні стандарти (наприклад, для визначень МСП, зайнятості, доданої вартості, обороту тощо).
- Якщо визначення показника змінилося, управління статистики повинні переконатися, що вони мають всю необхідну інформацію для нового показника, перш ніж коригувати свої розрахунки відповідно до нового визначення.

Належні практики та основні міркування щодо збору даних

- Запитання в рамках спостереження за підприємствами повинні бути сформульовані таким чином, щоб дати змогу порівняти дані у часі, між країнами та між спостереженнями.
- Джерелами даних статистики демографії бізнесу зазвичай є статистичні реєстри підприємств та адміністративні дані, такі як податкова інформація та дані системи соціального забезпечення, річні та короткострокові спостереження.
- Для базової статистики демографії підприємств ключовим джерелом інформації є дані системи соціального забезпечення, які містять інформацію про діяльність, появу та зникнення підприємств. Мікродані можна використовувати, щоб пов'язати юридичні особи з реєстру підприємств із даними статистичних спостережень та адміністративними даними.
- Альтернативні джерела інформації доповнюють офіційну статистику, вироблену національними органами статистики, зокрема щодо даних, вимірювання яких за допомогою офіційних систем статистики було б дуже дорогим. У зв'язку з цим можна досліджувати використання нових джерел даних, таких як великі дані.

Належні практики та основні міркування щодо аналізу та розповсюдження даних

- Бази даних статистики демографії підприємств можуть будуватися на основі «щорічних зрізів показників року t ». Необхідно враховувати, що звіти про припинення підприємницької діяльності є достовірними лише за станом на другу половину (червень) наступного року ($t+1$), оскільки, як правило, вони подаються із запізненням, а часто й заднім числом.
- Існують різні підходи до побудови квартальної та річної статистики демографії підприємства, у тому числі щодо підприємств із високим темпом зростання, тому застосовні методології повинні бути відповідним чином скориговані.

Наскрізні міркування

- Порівнянна статистика демографії підприємств полегшує оцінювання підприємницької динаміки та економічної активності в різних контекстах. Наприклад, її використовували для аналізу впливу пандемії COVID-19 на структурні та демографічні моделі підприємств.
- Зміни в національній економіці можуть стимулювати попит на статистику демографії підприємств з конкретною спрямованістю. Наприклад, всебічне включення стартапів в офіційну статистику спричинене позиціонуванням Ізраїлю як «держави стартапів».
- Дотримуватися положень Регламенту ЄС про статистику бізнесу іноді може бути нелегко через методологічні відмінності у побудові показників.

Додаток

Додаток А: Порядок денний і детальний протокол першого вебінару

Порядок денний, 27 квітня 2021 року

Зауважте, що вказаний нижче час є київським часом часового поясу України (GMT+2)

10:50–11:00	Онлайн-доступ до віртуального вебінару
	Знайомство та модерація: Білл Томпсон , керівник Відділу Євразії ОЕСР
11:00–11:15	Вступне слово
	<ul style="list-style-type: none"> • Його Високоповажність пан Бартош Ціхоцький, Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Польща в Україні • Його Високоповажність пан Йоель Ліон, Надзвичайний і Повноважний Посол Держави Ізраїль в Україні • Пан Вадим Піщейко, радник Голови Державної служби статистики України
Сесія 1 — Вступ, виклики та підходи у сфері розвитку регіональної та субнаціональної статистики МСП	
11:15–12:00	<p>ОЕСР відкриє вебінар, підкреслить важливість якісних, міжнародно порівнянних статистичних даних для аналізу динаміки підприємництва та підприємств, і пояснить, чому субнаціональні показники важливі для вироблення обґрунтованої економічної політики. У ході сесії будуть висвітлені наявні виклики, пов'язані з виробленням актуальної та порівнянної статистики щодо динаміки підприємств на субнаціональному рівні. У другій половині сесії ОЕСР представить рамку вимірювання, що використовується для моніторингу показників діяльності МСП і підприємництва, а також середовища ведення бізнесу, у якому працюють підприємства. Під час сесії будуть визначені різні сфери, які потребують охоплення, і різні виклики, з якими доведеться зіткнутися в ході інформування виробників політики у сфері МСП і підприємництва.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Пан Паоло Венері, керівник відділу статистики та територіального аналізу Центру ОЕСР з питань підприємництва, МСП, регіонів і міст • Пані Сандрін Кергроуч, керівник відділу з питань діяльності, політик і просування МСП і підприємництва Центру ОЕСР з питань підприємництва, МСП, регіонів і міст <p>Сесія запитань і відповідей з учасниками вебінару</p>
Сесія 2 — Методології складання, аналізу та розповсюдження статистики МСП в Україні	

- 12:00–13:00** | *Експерти Головного управління статистики Польщі представлять методологічні підходи та провідні практики розвитку статистики в секторі МСП. У ході цієї сесії будуть висвітлені статистичні терміни та означення, джерела даних, вимоги до даних і показники, що використовуються для вироблення статистики МСП. Крім того, експерти представлять провідні практики розповсюдження статистичної інформації про сектор МСП.*
- Пані **Катажина Валковська**, керівник Департаменту підприємств Головного управління статистики Польщі
- Приклади з практики, надані представниками Польщі, і сесія запитань і відповідей з учасниками вебінару*
- 13:00–14:00** | *Експерти Центрального бюро статистики Ізраїлю проведуть презентацію заходів ЦБСІ задля вирішення питань статистики МСП. Презентація буде зосереджена на конкретних типах МСП. У ході цієї сесії будуть висвітлені статистичні терміни та означення, джерела даних, вимоги до даних і показники, що використовуються для вироблення статистики МСП.*
- Пані **Агнес Топіоль**, відділ реєстру підприємств Центрального бюро статистики Ізраїлю
- Приклади з практики, надані представниками Ізраїлю, і сесія запитань і відповідей з учасниками вебінару*

Заключне слово та подальші кроки

- 14:00–14:15**
- Його Високоповажність пан **Хаїм Ассараф**, посол і постійний представник Держави Ізраїль в ОЕСР
  - Пан **Домінік Розкрут**, Президент Головного управління статистики Польщі
  - Пані **Габрієла Міранда**, Відповідальний менеджер за Україну, Секретаріат ОЕСР з глобальних відносин

Детальний протокол

■ Огляд

Вебінар з розбудови спроможності «*Методологія складання статистики для аналізу розвитку малих і середніх підприємств (МСП), зокрема на регіональному та місцевому рівнях*» — це перший з трьох вебінарів у рамках проекту «*Вдосконалення розвитку статистики в Україні у 2021 році*», що реалізується за фінансової та інтелектуальної підтримки Польщі та Ізраїлю.

Метою вебінару було сприяння розвитку статистичних даних задля чіткішого вироблення доказової політики щодо МСП в Україні та підвищення порівнянності даних із країнами-членами ОЕСР. Вебінар був присвячений методології складання статистики для аналізу розвитку малих і середніх підприємств. Цей вебінар спирався на рекомендації, розроблені в рамках [Збірника статистики підприємств в Україні за 2018 рік](#), і мав на меті обмін провідними практиками та методологіями розвитку структурної статистики підприємств в Україні. У рамках вебінару були висвітлені розвиток, вироблення та розповсюдження статистики МСП, зокрема на субнаціональному рівні, з огляду на останні європейські стандарти.

Після вступних промов експерти Центру ОЕСР з питань підприємництва, МСП, регіонів і міст наголосили на важливості якісних, міжнародно порівнянних статистичних даних для вимірювання та аналізу динаміки підприємництва та МСП і пояснили важливість субнаціональних показників вимірювання динаміки підприємств для регіонального розвитку.

На другій сесії експерти Головного управління статистики Польщі та Центрального бюро статистики Ізраїлю представили методології та провідні практики розвитку статистики в секторі МСП.

Обговорення завершила заключна промова, що містила огляд основних висновків і шляхів подальшого розвитку статистики МСП в Україні.

■ Вступні промови та знайомство

Модератором семінару був **пан Білл Томпсон**, керівник Відділу Євразії ОЕСР.

Вступну промову проголосив **Його Високоповажність пан Бартош Ціхоцький**, Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Польща в Україні. Посол Ціхоцький підкреслив важливість співпраці між Польщею, Ізраїлем та ОЕСР для вдосконалення розвитку статистики в Україні. Посол нагадав, що Польща була першим донором Програми ОЕСР «Конкурентоспроможність Євразії». Він також підтвердив готовність Польщі підтримувати розвиток регіону та, зокрема, розвиток статистики в Україні.

Його Високоповажність пан Йоель Ліон, Надзвичайний і Повноважний Посол Держави Ізраїль привітав учасників вебінару та визнав важливість партнерства з ОЕСР та Ізраїлем для покращення розвитку статистики в Україні.

Пан Вадим Піщейко, радник Голови Державної служби статистики України, привітав учасників вебінару та висловив вдячність ОЕСР, Польщі та Ізраїлю за підтримку зусиль Державної служби статистики України щодо узгодження статистичних показників зі стандартами ЄС. Пан Піщейко зазначив, що Держстат проводитиме третє всебічне оцінювання за методикою Евростату в 2021 році, але ще потрібно багато чого зробити для покращення розвитку статистики в країні.

■ Сесія 1: Вступ, виклики та підходи у сфері розвитку регіональної та субнаціональної статистики МСП

Перша сесія розпочалась з презентації **пана Паоло Венері**, керівника відділу статистики та територіального аналізу Центру ОЕСР з питань підприємництва, МСП, регіонів і міст, на тему **«Вимірювання демографії підприємств для регіонального розвитку»**. У презентації пан Венері згадав поточний проєкт, що реалізується Центром ОЕСР з питань підприємництва, МСП, регіонів і міст з кінця 2016 року, в рамках якого розробляються показники для вимірювання демографії підприємств на субнаціональному рівні.

На самому початку презентації пан Венері зазначив, що динаміка підприємств є регіональним явищем, адже існують значні коливання рівня народження фірм між країнами та всередині них. За словами пана Венері, основними причинами реалізації проєкту є просторова неоднорідність господарської діяльності та відсутність порівняльних країнових джерел даних та показників на субнаціональному рівні. Він зазначив, що проєкт спрямований на створення бази даних демографії підприємств на регіональному рівні. Пан Венері підкреслив, що в процесі розроблення проєкту команда спирається на наявні національні бази даних за країнами на основі [Посібника ОЕСР і Євростату зі статистики демографії підприємств](#) (2007 р.) та [Програми показників підприємництва ОЕСР і Євростату](#) (2006 р.), а також Регіональної бази даних Євростату субнаціонального рівня.

Було висвітлено питання гармонізації даних у кількох джерелах через відмінності в означеннях між країнами та так званої «похибки на розташування головних офісів». Пан Венері зазначив, що показники, які ґрунтуються на розташуванні головних офісів (підхід, орієнтований на торговельні підприємства), більше підходять для вимірювання динаміки підприємств, тоді як показники, які ґрунтуються на розташуванні заводів (підхід, орієнтований на виробничі підприємства), більше підходять для вивчення зайнятості на підприємствах.

Пан Венері перерахував основні показники, зібрані в базі даних підприємств, які включали кількість економічно активних підприємств, рівень народження/смерті/виживання підприємств, а також деякі показники зайнятості. Пан Венері підкреслив, що оскільки найважливішим аспектом є географічний вимір, команда проєкту використовує класифікацію великих (TL2) та малих (TL3) регіонів згідно з [територіальною сіткою ОЕСР](#). Пан Венері зазначив, що проєкт охоплює дані з 2007 по 2018 рік (приблизно). Основні висновки проєкту:

- ❖ Нові підприємства складають у середньому 11% усіх підприємств, але регіональні відмінності є значними. Нові підприємства зосереджені в міських і найбільш продуктивних регіонах. Вища ефективність підприємств зумовлена низкою чинників, а саме кращим місцевим врядуванням, більш розвиненою інфраструктурою НДДКР, меншими обмеженнями у фінансуванні та більш освіченою місцевою робочою силою.
- ❖ Народження підприємств створює в середньому 3,2% нових робочих місць. Ця частка може бути вищою в невеликих регіонах.
- ❖ Підхід, орієнтований на торговельні підприємства, може спричинити похибку щодо фактичної частки національної зайнятості в регіоні.

Пан Венері представив свої висновки, які показують, що показники створення підприємств і чисті показники створення підприємств були вищими в столичних регіонах. Столичні регіони також є особливо динамічними.

Було надано перелік регіональних чинників, що впливають на динаміку підприємств в країнах ОЕСР, як-от якість діяльності установ, фонди гуртування ЄС у випадку держав-членів ЄС, кредитні обмеження, людський капітал та інновації. Пан Венері підкреслив, що

якість місцевого врядування позитивно корелює зі створенням фірм. ОЕСР наголосив, що проблема регіонального розподілу залишається складною, особливо з урахуванням труднощів розподілу за розміром підприємств і галузями. Основні результати та висновки цього проєкту надані в публікації ОЕСР. [«Географія динаміки фірм: вимірювання демографії підприємств для регіонального розвитку»](#).

Пані Сандрін Кергроуч, керівник відділу з питань діяльності, політик і просування МСП і підприємництва Центру ОЕСР з питань підприємництва, МСП, регіонів і міст, представила підхід ОЕСР до визначальних чинників ефективності МСП та способу моніторингу середовища ведення бізнесу, у якому вони працюють. Пані Кергроуч нагадала присутнім, що ефективність МСП є важливою, оскільки вона безпосередньо пов'язана зі створенням робочих місць, заробітною платою, здатністю розвиватися і впроваджувати інновації та, зрештою, з економічним внеском підприємств. Експерт підкреслила, що кількість підприємств суттєво зросла за період між 2008 роком та початком кризи COVID-19 у багатьох країнах ОЕСР. За цей період в деяких країнах (Велика Британія, Франція) кількість стартапів збільшилася вдвічі, що сприяло створенню робочих місць. Водночас пані Кергроуч підкреслила, що нові робочі місця створюються в основному в галузях з низькою ефективністю: наприклад, з 2010 року близько 90% нових робочих місць у Франції були створені в галузях із низькою заробітною платою, 75% у США, 66% у Німеччині та Великій Британії.

Вона звернула увагу на збільшення розриву в ефективності між малими та великими підприємствами та наголосила, що за період з 2010 по 2016 роки внесок МСП у додану вартість, створену в наукоємких послугах, зростає, і що в більшості країн є МСП, які працюють ефективніше за великі підприємства та займають провідні позиції у галузях, які використовують цифрові технології.

Пані Кергроуч представила «аналітичну базу 6+1», яка використовується для оцінювання результатів діяльності МСП та підприємництва. Перші 3 компоненти стосуються середовища ведення бізнесу та включають:

- ❖ **Інституційну та нормативно-правову базу** — оподаткування, політика конкуренції, ефективність регулювання та відповідність МСП, застосовне законодавство та робота судів, земельна та житлова політика, державне управління.
- ❖ **Кон'юнктуру ринку** — внутрішній ринок, спроможність виходу на світові ринки, можливість доступу до державних закупівель, торгівля та інвестиційні можливості.
- ❖ **Інфраструктуру** — цифрова/транспортна/енергетична інфраструктура, можливість постачань на ринок кінцевого споживача.

Наступні три компоненти, на думку пані Кергроуч, стосуються спроможності МСП та можливостей доступу до стратегічних ресурсів, зокрема:

- ❖ **Доступ до фінансів** — самофінансування, кредити, альтернативні інструменти, загальне функціонування фінансової системи.
- ❖ **Доступ до навичок** — навчання та освіта, грамотність дорослих, культура підприємництва.
- ❖ **Доступ до інноваційних активів** — можливість доступу до даних, технологій, мереж, досліджень та розробок, процесів організаційної бізнес-моделі.

Останній «+1 компонент» — **управління політикою щодо МСП та підприємництва** — впливає на всі інші компоненти та координує їх.

Пані Кергроуч наголосила на складності наявних систем політик, що характеризуються:

- ❖ Високою неоднорідністю МСП з різними шляхами розвитку та активністю в різних галузях і географічних районах.

- ❖ Наскрізними питаннями щодо різних сфер політики та різних залучених міністерств/відомств/установ.
- ❖ Багаторівневим управлінням з огляду на вплив місцевих екосистем на МСП, підприємництво та субнаціональну політику.

Пані Кергроуч підкреслила, що зазначені політичні складнощі вимагають загальнодержавного підходу до вироблення ефективної політики щодо МСП, а також розбудови спроможності, розширення знань та доказової бази.

Зрештою, пані Кергроуч послалася на [Таблицю показників ОЕСР](#), яка виявляє тенденції стану фінансування МСП та підприємців, та оголосила про пілотну фазу збирання дезагрегованих даних, яка, як очікується, розпочнеться навесні 2021 року. Пані Кергроуч також згадала [«Перспективи МСП і підприємництва»](#), дворічний огляд ОЕСР на основі аналітичної бази 6+1, а також дослідницьку інфраструктуру, яка об'єднує показники діяльності МСП і підприємництва, показники умов ведення бізнесу, репозитарій політики та аналітичні інструменти.

■ Сесія 2: Методології складання, аналізу та розповсюдження статистики МСП в Україні

Пані Катажина Валковська, керівник Департаменту підприємств Головного управління статистики Польщі, відкрила сесію презентацією Закону про офіційну статистику від 29 червня 1995 року, який залишається основою річної [Програми державних статистичних спостережень \(PBSSP\)](#), запровадженої Головним управлінням статистики Польщі у співпраці з міністерствами, Національним банком Польщі та іншими установами. Пані Валковська представила статистичний реєстр підприємств Польщі (CRP), який охоплює всі суб'єкти господарювання, що здійснюють усі види діяльності, в тому числі неприємницькі організації (фінансові установи, школи, некомерційні організації тощо). Усі суб'єкти в CRP мають унікальний статистичний номер (REGON), а також податковий ідентифікаційний номер. CRP оновлюється на основі статистичних спостережень і адміністративних даних.

Пані Валковська зробила загальний огляд основних спостережень нефінансових підприємств, проведених Головним управлінням статистики Польщі, зокрема МСП. До таких спостережень належать: i) місячні звіти про економічну діяльність; ii) квартальне спостереження доходів, витрат, фінансових результатів та витрат на основні засоби; iii) річне спостереження економічної діяльності підприємств (із зазначенням конкретних методів збирання даних залежно від розміру підприємств: вибіркоче спостереження для підприємств, які мають менше 10 штатних працівників, та річний перепис для підприємств, які мають 10 і більше штатних працівників). Пані Валковська пояснила, що критеріями визначення розміру підприємств є середньорічна зайнятість, річний чистий оборот від продажів і фінансової діяльності та загальна сума активів.

Пані Валковська надала більше інформації про *річне вибіркоче спостереження мікропідприємств*: спостереження проводиться на основі вибірки 4%–6% сукупності з 110 000 підприємств, які мають до 9 штатних працівників. У спостереженні використовується стратифікована схема вибірки, за якої первісний поділ на шари відбувається відповідно до основного виду діяльності, регіонів, організаційно-правової форми, класу розміру та року заснування. Спостереження охоплює інформацію щодо основних даних про підприємство; кількості штатних працівників і заробітної плати; основних засобів і нематеріальних основних фондів, а також розміру та результатів діяльності. Пані Валковська також представила *річний перепис підприємств*, які мають 10 і більше штатних працівників, що охоплює основні дані про підприємство, повний балансовий звіт, повний звіт про прибутки та збитки, а також основні фонди та витрати.

Пані Валковська наголосила, що основні змінні публікуються відповідно до класів розміру, організаційно-правових форм, виду бухгалтерського обліку, виду діяльності та територіального поділу. Основна інформація про структуру та результати діяльності представлена в річному дослідженні «Діяльність нефінансових підприємств», що охоплює всі суб'єкти господарювання незалежно від класу розміру та виду бухгалтерського обліку. Щодо різних баз даних, що їх використовує Головне управління статистики Польщі, пані Валковська виділила місцевий банк даних BDL, банк макроекономічних даних BDM та інформаційну базу знань DBW знань для нефінансових підприємств.

Пані Валковська також зазначила, що *річне спостереження груп підприємств* охоплює як групи підприємств, так і юридичні особи, що входять до їх складу. Дані, зібрані в результаті спостереження, також використовуються в статистичному реєстрі підприємств. Пані Валковська повідомила, що з 2018 року дані СРП Польщі розробляються на основі статистичної одиниці підприємства, еквівалентної однієї або декільком юридичним особам.

Пані Валковська наголосила, що основні зміни та виклики, з якими стикається Головне управління статистики Польщі після впровадження нового Регламенту ЄС (Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 2019/2152 від 27 листопада 2019 року про європейську статистику бізнесу та про скасування 10 правових актів у сфері статистики бізнесу) стосувалися: вимоги збирати попередні дані про МСП протягом 10 місяців звітного періоду (зокрема кількість економічно активних підприємств, оборот та кількість штатних працівників), поширення розподілу діяльності відповідно до NACE Rev.2 на додаткові розділи послуг, реструктуризації вимог до даних для сфери фінансової та страхової діяльності, а також запровадження нової трирічної статистики щодо глобальних ланцюгів створення вартості та міжнародних постачань.

Пані Агнес Топіоль, експерт відділу реєстру підприємств Центрального бюро статистики Ізраїлю (ЦБСІ), виступила з доповіддю про діяльність ЦБСІ щодо МСП з наголосом на конкретних типах МСП. Пані Топіоль почала зі зауваження, що МСП Ізраїлю відіграють важливу роль у наукових дослідженнях, розробках та інноваціях, а також пропонують товари та послуги для продажу за кордоном і таким чином виходять за межі невеликого внутрішнього ринку країни.

Пані Топіоль зробила короткий огляд процесу вироблення статистики підприємств в Ізраїлі. Вона підкреслила, що реєстр підприємств Ізраїлю (РП) є основою інфраструктури для складання статистики підприємств у країні. РП ґрунтується на даних декількох адміністративних документів, наданих податковими органами та Національним інститутом страхування. Пані Топіоль повідомила, що адміністративні файли зв'язуються за допомогою єдиного юридичного ідентифікатора (9-значний номер). Це так званий «смарт-ідентифікатор», що надає корисну інформацію про типи підприємств, як-от товариства, іноземні філії або відділення, кооперативи та звичайні підприємства. Пані Топіоль підкреслила, що РП є основним джерелом інформації про підприємства, статистики демографії підприємств та основним джерелом формування сукупності вибірки та груп спостережень.

Пані Топіоль підкреслила, що типи якісних даних, включених до РП (імена, ідентифікатори, адреса, контактні дані, опис основної діяльності тощо), подібні до даних інших реєстрів підприємств, що складаються в усіх країнах світу. РП Ізраїлю також містить інформацію про інституційний сектор, яка розраховується відповідно до системи національних рахунків 2008 року, а також про характеристики діяльності підприємств, що має особливе значення для економічної політики Ізраїлю: стартапи, міжнародні центри НДДКР, компанії, що використовують новітні фінансові технології тощо.

Щодо кількісних даних в РП пані Топіоль зауважила, що РП Ізраїлю містить набір показників, подібний тому, який використовується іншими країнами. Інформація про

кількість штатних працівників, витрати на робочу силу, дохід та дохід, що не оподатковуються ПДВ, оновлюється щомісяця, тоді як дані про товарообіг, вартість експорту товарів та загальний баланс, як правило, оновлюються щороку.

Пані Топіоль представила список короткострокових перспектив на основі інформації з РП. Пані Топіоль наголосила, що в Ізраїлі, як і в багатьох країнах, основна увага приділяється питанням технологій і глобалізації. Під час кризи COVID-19 значна увага приділялася результатам короткотермінового спостереження наслідків карантинних обмежень для підприємств.

Пізніше пані Топіоль зробила огляд основних показників демографії підприємств в Ізраїлі, які включали кількість економічно активних підприємств, народжень та смертей підприємств, рівень виживання підприємств та дані про підприємства, що швидко зростають. Вона наголосила, що МСП мають особливе значення для статистики підприємств, оскільки вони представляють переважну більшість підприємств у всьому світі, забезпечують близько 70% загальної зайнятості населення та створюють більше половини загальної доданої вартості в Європейському Союзі.

Пані Топіоль надала короткий огляд нового Регламенту ЄС про європейську статистику підприємств (EBS), що діє з 1 січня 2021 року. EBS — це новий Регламент, що охоплює більшість областей статистики підприємств, щоб зробити їх більш актуальними, послідовними і співставними. Пані Топіоль зазначила, що, хоча Ізраїль не має членства в ЄС, і тому цей Регламент не є для нього зобов'язальним, він тим не менш приділяє пильну увагу статистичним настановам і методологіям ЄС з метою запозичення провідних практик й отримання більш співставних даних.

Пані Топіоль підкреслила, що Ізраїль часто називають «країною стартапів», оскільки він приділяє значну увагу технологічному розвитку, інноваціям та науково-дослідним розробкам. Пані Топіоль пояснила, що за допомогою аналізу МСП у реєстрі підприємств ЦБСІ намагається не тільки розрізняти компанії на основі їх класу розміру, а й враховувати інші характеристики, пов'язані з діяльністю, бізнес-моделлю та застосовними на підприємствах технологіями. Це дозволить визначити більш конкретні типи МСП, а отже, краще спрямовувати державну політику на підприємства, що мають великий потенціал розвитку, наприклад, на суб'єкти економічної діяльності, пов'язаної з використанням онлайн-торговельних майданчиків, новітніх фінансових технологій або беззаводським виробництвом товарів.

Основна логіка цих зусиль полягає в тому, що хоча, з одного боку, необхідна стабільність методів та означень, що використовуються при складанні статистики підприємств, з іншого боку, статистичні інструменти та методи повинні розвиватися для виявлення та відображення структурних змін в економіці.

На основі цього пані Топіоль представила 4 конкретних типи МСП:

- ❖ **Стартап** — зазвичай це МСП, яке є результатом підприємництва, заснованого на дослідженнях та розробках. Стартапи — це підприємства з виробництва товарів або надання послуг, які ще не готові до виходу на ринок і не приносять прибутку. Діяльність стартапів зазвичай фінансуються за рахунок залучення капіталу.
- ❖ **Міжнародний центр НДДКР** — ізраїльська філія іноземного транснаціонального підприємства, що в основному займається науково-дослідною діяльністю.
- ❖ **Беззаводські товаровиробники (FGPs)** — підприємство товаровиробника, що здійснює НДДКР, маркетинг та продаж своїх товарів і повністю передає виробничий процес на аутсорсинг.

- ❖ **Надавачі послуг через цифрові платформи** – усі підприємства, які надають послуги прямо або опосередковано (через посередників) через цифрову платформу.

На завершення пані Топіоль наголосила на важливості вирішення питань статистики МСП для підтримки вироблення політиками доказової інноваційної економічної політики. Вона наголосила, що для всіх країн надзвичайно важливо заохочувати як зайнятість, так і інновації, щоб «вийти» з кризи COVID-19 з мінімальними втратами.

■ **Заключне слово та подальші кроки**

Його Високоповажність пан Хаїм Ассараф, посол і постійний представник Держави Ізраїль в ОЕСР, дуже високо оцінив вебінар і подякував ОЕСР та колегам з Польщі, Ізраїлю та України за чудову співпрацю з реалізації проєкту «Вдосконалення розвитку статистики в Україні».

Пан Домінік Розкрут, Президент Головного управління статистики Польщі, зазначив, що співпраця в рамках цього проєкту має надзвичайно важливе значення для Головного управління статистики Польщі. Він наголосив, що співпраця з ОЕСР дозволила Польщі продовжити свою діяльність у багатьох проєктах розвитку. Пан Розкрут висловив особливу вдячність за можливість співпраці з колегами з ЦБСІ. Він також підкреслив, що розвиток статистики має вирішальне значення для забезпечення права на правду, яке вважається засадничим правом людини.

Пані Габріела Міранда, Відповідальний менеджер за Україну, Секретаріат ОЕСР з глобальних відносин, завершила вебінар словами подяки Ізраїлю та Польщі за фінансову та інтелектуальну підтримку проєкту та подякувала всім учасникам за інтерес до заходу та плідну участь у дискусії.

Питання поставлені під час вебінару

Питання:

Під час вебінару, представники *Державної служби статистики України* запросили представника *Статистичної служби Польщі* надати подальші пояснення щодо змін до визначень змінних, введених як частина нового Регламенту ЄС (Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 2019/2152 від 27 листопада 2019 року про європейську статистику бізнесу та про скасування 10 правових актів у сфері статистики бізнесу) (EBS).

Відповідь:

Відповідно до EBS, у більшості випадків зміни назв змінних та навіть заміна формулювань термінів і означень не змінюють економічного значення змінних з Регламенту (ЄС) № 295/2008 про структурну статистику підприємств (SBS) .

Зміни були введені, зокрема, з метою посилення зв'язку змінних із принципами бухгалтерського обліку, полегшення пошуку даних у фінансових звітах та створення співпраці з бухгалтерами. Коротші визначення також корисні для підвищення розуміння та точності, а також для кращого розрізнення змінних.

Це стосується, наприклад, таких змінних Регламенту EBS:

- 240202 Зміна залишків запасів готової продукції та незавершеного виробництва (в Регламенті SBS було 13 21 3 Зміна залишків запасів готової продукції та незавершеного виробництва, вироблених підрозділом)
- 220301 Витрати на виплати працівникам (у Регламенті SBS було 13 31 0 Витрати на персонал)
- 240103 Витрати на надання послуг тимчасовими працівниками (у Регламенті SBS було 13 13 1 Платня тимчасових працівників)
- 240104 Витрати на довгострокову оренду та операційну лізинг (у Регламенті SBS було 13 41 1 Оплата за довгострокову оренду та операційний лізинг товарів)
- 260101 Валові інвестиції в матеріальні необоротні активи (у Регламенті SBS було 15 11 0 Валові інвестиції в матеріальні товари)
- 260104 Валові інвестиції у будівництво та реконструкцію будівель (у Регламенті SBS було 15 14 0 Валові інвестиції в будівництво та переобладнання будівель)
- 260103 Валові інвестиції в придбання існуючих будівель (у Регламенті SBS було 15 13 0 Валові інвестиції в існуючі будівлі та споруди)
- 260106 Валові інвестиції в нематеріальні необоротні активи, крім гудвілу (у Регламенті SBS було 15 42 0 Валові інвестиції в концесії, патенти, ліцензії, товарні знаки і суміжні права)
- 240201 Зміна залишків запасів товарів (у Регламенті SBS було 13 21 0 Зміна залишків запасів товарів і послуг).

Наступні змінні змінилися більш суттєво:

- 140301, 250101 Чистий обсяг реалізації (у Регламенті SBS було 12 11 0 Обсяг реалізації) - як визначено у Регламенті (ЄС) № 295/2008 про структурну статистику підприємств, чистий обсяг реалізації дорівнює обсягу реалізації мінус акцизні збори та інші податки на товари, які пов'язані з обсягом реалізації, але не підлягають вирахуванню.

- 250301 Вартість продукції (у Регламенті SBS було 12 12 0 Виробнича вартість) - як визначено у Регламенті (ЄС) № 295/2008, вартість продукції дорівнює виробничій вартості плюс дохід від субсидій, пов'язаних з продукцією або обсягом реалізації, мінус інші операційні доходи (крім доходів від субсидій, пов'язаних з продукцією або обсягом реалізації) і мінус акцизні збори та інші податки на товари, які пов'язані з обсягом реалізації, але не підлягають вирахуванню.
- 250401 Додана вартість (у Регламенті SBS було 12 15 0 Додана вартість за прямими витратами) - як визначено у Регламенті (ЄС) № 295/2008, додана вартість дорівнює валовій доданій вартості мінус інші операційні доходи, скориговані на доходи від субсидій, пов'язаних з продукцією або обсягом реалізації, та, за необхідності, від капіталізованої продукції плюс інші операційні витрати, крім витрат на амортизацію.

Список учасників**Україна**

Прізвище	Ім'я	Організація
Балик	Олександр	Секретаріат Кабінету Міністрів
Божко	Інна	Міністерство культури та інформаційної політики
Чупахіна	Наталія	Міністерство цифрової трансформації
Дацько	Марія	Міністерство економіки України
Голвазіна	Олеся	Міністерство розвитку громад та територій
Гимбель	Леся	Міністерство культури та інформаційної політики
Іщенко	Віра	Секретаріат Кабінету Міністрів
Колпакова	Олена	Державна служба статистики
Коркішко	Лариса	Державна служба статистики
Костирко	Віктор	Державна служба статистики
Кравченко	Олена	Офіс розвитку МСП
Матронич	Лариса	Державна служба статистики
Мельниченко	Олександр	Секретаріат Кабінету Міністрів
Петрошук	Олександр	Міністерство розвитку громад та територій
Піщейко	Вадим	Державна служба статистики
Подобна	Вікторія	Державна служба статистики
Пономаренко	Ольга	Державна служба статистики
Пилюта	Марина	Державна служба статистики
Рибачок	Світлана	Секретаріат Кабінету Міністрів
Щербань	Тетяна	Державна служба статистики
Солодуха	Олександр	Державна служба статистики
Ткаченко	Вікторія	Міністерство розвитку громад та територій
Тимофєєва	Олена	Державна служба статистики
Усенко	Вадим	Міністерство розвитку громад та територій
Васильчук	Олександр	Міністерство економіки України
Волошин	Олексій	Секретаріат Кабінету Міністрів
Захарова	Тетяна	Державна служба статистики
Зубко	Станіслав	Міністерство розвитку громад та територій

Ізраїль

Прізвище	Ім'я	Організація
Ассараф	Хаїм	Делегація Ізраїлю при ОЕСР
Буганім	Еден	Центральне бюро статистики Ізраїлю
Фінкель	Йоель	Центральне бюро статистики Ізраїлю
Гамбург	Ярон	Делегація Ізраїлю при ОЕСР
Леві	Авігайл	Центральне бюро статистики Ізраїлю
Ліон	Джоел	Посольство Ізраїлю в Україні
Мазех	Сигаліт	Центральне бюро статистики Ізраїлю

Хір	Міхал	Центральне бюро статистики Ізраїлю
Шимоні	Оз	Центральне бюро статистики Ізраїлю
Топіоль	Агнес	Центральне бюро статистики Ізраїлю
Цисман	Ліор	Центральне бюро статистики Ізраїлю

Польща

Прізвище	Ім'я	Організація
Бартоховська	Магдалена	Головне управління статистики Польщі
Хмура-Голонка	Ева	Постійне представництво Польщі при ОЕСР
Ціхоцький	Бартош	Посольство Польщі в Україні
Фрак	Рафал	Міністерство закордонних справ Польщі
Юрчак	Гражина	Головне управління статистики Польщі
Кравчик	Пьотр	Постійне представництво Польщі при ОЕСР
Кубель	Ева	Постійне представництво Польщі при ОЕСР
Мірослав	Степ'єн	Головне управління статистики Польщі
Монгіало	Даріуш	Постійне представництво Польщі при ОЕСР
Піотровська	Анна	Головне управління статистики Польщі
Платек	Анета	Головне управління статистики Польщі
Ролік	Матеуш	Посольство Польщі в Україні
Розкрут	Домінік	Головне управління статистики Польщі
Сверкот-Стружевська	Ольга	Головне управління статистики Польщі
Валковська	Катажина	Головне управління статистики Польщі

ОЕСР

Прізвище	Ім'я	Організація
Алексєєва	Анна	ОЕСР - Відділ Євразії
Альфонсо	Франческо	ОЕСР - Відділ Євразії
Атамер	Пелін	ОЕСР - Відділ Євразії
Чахтахинський	Анна	ОЕСР - Відділ Євразії
Чан	Філіп	ОЕСР - Директорат з питань статистики та даних
Холлідей	Орла	ОЕСР - Відділ Євразії
Кергроуч	Сандрін	ОЕСР - Центр з питань підприємництва, МСП, регіонів і міст
Ларракоєчєя	Еліза	ОЕСР - Відділ Євразії
Литвиненко	Ксенія	ОЕСР - Відділ Євразії
Міранда	Габрієла	ОЕСР - Відділ Євразії
Квадбек	Данієль	ОЕСР - Відділ Євразії
Томпсон	Вільям	ОЕСР - Відділ Євразії
Венері	Паоло	ОЕСР - Центр з питань підприємництва, МСП, регіонів і міст
Вілл	Саломе	ОЕСР - Відділ Євразії
цур Хаузен	Таліса	ОЕСР - Відділ Євразії

Додаток Б: Порядок денний і детальний протокол другого вебінару

Порядок денний, 13 липня 2021

Зауважте, що вказаний нижче час є київським часом часового поясу України (GMT+2)

09:50–10:00	Онлайн-доступ до віртуального вебінару
	Вступне слово та модерація — пані Габрієла Міранда , Відповідальний менеджер за Україну, Секретаріат ОЕСР з глобальних відносин
10:00–10:15	Вступне слово
	<ul style="list-style-type: none"> • Пан Ярон Гамбург, Заступник голови місії при Постійному представництві Ізраїлю в міжнародних організаціях у Франції. • Пані Ева Кубел, Заступниця Постійного представника Польщі в ОЕСР • Пан Вадим Піщейко, радник Голови Державної служби статистики України
Сесія 1 — Важливість міжнародної співпраці та стандартів зіставляваних наборів статистичних даних	
10:15–10:40	<p>ОЕСР розпочне вебінар з презентації підходу організації до використання первинних даних, зібраних національними статистичними управліннями з метою складання зіставляваних на міжнародній основі наборів економічних даних короткострокових показників. Приклади включатимуть обстеження ділової активності бізнесу та опитування думок споживачів, «Барометр настроїв споживачів» та «Зведений випереджаючий індикатор». Окрім цього, на сесії буде роз'яснено наявну структуру якості даних та важливість міжнародної співпраці та стандартів.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Пан Філіп Чан, Аналітик Директорату з питань статистики та даних, Відділ національних рахунків, ОЕСР <p>Сесія запитань і відповідей з учасниками вебінару</p>
Сесія 2 — Методологія, стандарти та передові практики розробки запитальників і анкет	
10:40–11:45	<p>Експерти Головного управління статистики Польщі нададуть огляд процесів розробки запитальників з особливим акцентом на організаційні аспекти формування та тестування веб-запитальників. На сесії також буде роз'яснено процес формування проектів запитальників на прикладі конкретного опитування. Крім того, експерти Головного управління статистики Польщі поділяться передовим досвідом у розробці та впровадженні опитувань та анкет.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Пан Павел Шиманкєвіч, консультант Департаменту програмування та узгодження статистичних обстежень, Головне управління статистики Польщі • Пан Пьотр Лисонь, директор Департаменту соціальних досліджень Головного управління статистики Польщі

- 11:45–12:50** | *Експерти Центрального бюро статистики Ізраїлю представлять останні методології та підходи до розробки запитальників та анкет з особливим наголосом на діяльність, правила та процеси під час вибіркових опитувань населення. На сесії буде висвітлено розробку методології та передові практики у формуванні й впровадженні різних типів анкет та запитальників, а також інструменти і процеси збору даних*
- Пані **Міхаль Нір**, фахівець з методології обстежень, Департамент обстежень Центрального бюро статистики Ізраїлю
- Приклади з практики, надані представниками Ізраїлю, і сесія запитань і відповідей з учасниками вебінару*

Заключне слово та подальші кроки

- 12:50–13:00** | • Пані **Габріела Міранда**, Відповідальний менеджер за Україну, Секретаріат ОЕСР з глобальних відносин

Детальний протокол

■ Огляд

Вебінар з розбудови спроможності «*Методи і стандарти розробки запитальників та анкет*» був другим з трьох вебінарів у рамках проекту [«Вдосконалення розвитку статистики в Україні у 2021 році»](#), що реалізується за фінансової та інтелектуальної підтримки Польщею та Ізраїлем Державної служби статистики України (Укрстату).

Увага вебінару зосереджувалася на сприянні вдосконаленню методів і стандартів розробки запитальників і анкет. Мета семінару полягала в тому, щоб поділитися наявними методологіями, найкращими практиками та підходами до розробки та впровадження запитальників та анкет відповідно до міжнародних стандартів. Ця тема має особливе значення для державної статистики України у зв'язку з переходом на Загальну модель опису статистичних бізнес-процесів (GSBPM) у 2019 році та створенням окремого процесу збору даних. Вебінар також надав допомогу Укрстату в удосконаленні якості інформації, зібраної за допомогою запитальників. Перед вебінаром експерти Укрстату долучилися до практичного заняття, розробленого експертами Центрального бюро статистики Ізраїлю. Під час вебінару представники Укрстату обговорили надані відповіді та шляхи вдосконалення структури запитальника та анкети.

Після вступного слова експерт ОЕСР з Директорату з питань статистики та даних представив підхід Організації до використання первинних даних, зібраних національними статистичними управліннями з метою складання зіставлюваних на міжнародній основі наборів економічних даних короткострокових показників. Окрім цього, на сесії було роз'яснено наявну структуру якості даних та важливість міжнародної співпраці та стандартів.

На другій сесії експерти Головного управління статистики Польщі та Центрального бюро статистики Ізраїлю представили методології та провідні практики розробки запитальників та анкет з особливим наголосом на аспекти розробки структури та тестування веб-запитальників, а також на діяльність, правила та процеси під час вибіркового опитувань населення. Обговорення завершила заключна промова, що містила огляд основних висновків і шляхів подальшої розробки та впровадження запитальників і анкет в Україні.

■ Вступне слово та знайомство

Модерувала семінар пані **Габрієла Міранда**, *Відповідальний менеджер за Україну, Секретаріат ОЕСР з глобальних відносин*.

Зі вступним словом виступив **пан Ярон Гамбург**, Заступник голови місії при Постійному представництві Ізраїлю в міжнародних організаціях у Франції. Пан Гамбург підкреслив важливість співпраці між Польщею, Ізраїлем та ОЕСР з метою вдосконалення розвитку статистики в Україні та підтвердив налаштованість Ізраїлю на допомогу в розробці статистики в Україні. Пан Гамбург наголосив на важливості збору достовірної інформації для успішного економічного відновлення після пандемії COVID-19.

Пані Ева Кубел, *Заступниця Постійного представника Польщі ОЕСР*, привітала учасників вебінару та визнала важливість партнерства з ОЕСР, Ізраїлем та Польщею для покращення розвитку статистики в Україні.

Пан Вадим Піщейко, *радник Голови Державної служби статистики України*, привітав учасників вебінару та висловив вдячність ОЕСР, Польщі та Ізраїлю за підтримку зусиль Державної служби статистики України щодо узгодження статистичних показників зі стандартами ЄС. Пан Піщейко зазначив, що Україна продовжить співпрацю з експертами

та колегами з Польщі та Ізраїлю з метою розвитку статистики, сказавши, що Україна готова до майбутньої співпраці. Пан Піщейко також зазначив, що ширші можливості, такі як отримання статусу «Спостерігача» в Комітеті ОЕСР зі статистики та статистичної політики, сприятимуть позитивним змінам і реформам в Україні.

■ Сесія 1: Важливість міжнародної співпраці та стандартів зіставляваних наборів статистичних даних

Перша сесія розпочалася з презентації *«Короткострокові показники ОЕСР та Міжнародна Порівнюваність»*, представлені паном Філіпом Чаном, Аналітиком відділу національних рахунків Директорату ОЕСР з питань статистики та даних. У своїй презентації пан Чан представив підхід ОЕСР до використання первинних даних, зібраних національними статистичними управліннями з метою складання зіставляваних на міжнародній основі наборів економічних даних короткострокових показників.

Пан Чан розпочав свою презентацію з визначення Системи національних рахунків як ключового статистичного результату в рамках бази даних **Основних економічних показників**, що включає платіжний баланс, міжнародну торгівлю, статистику ринку праці, індекси споживчих цін та цін виробників, паритети купівельної спроможності та укрупнені показники національних рахунків.

Потім він представив масштаби та актуальність **міжнародної порівнянності** у статистичних показниках ОЕСР. Він зосередився на *охопленні* (зіставлявані дані, наведені для 38 держав-членів ОЕСР, 5 ключових країн-партнерів, а також сумарні показники для Єврозони, семи основних економік, держав-членів ОЕСР Європейського регіону та по ОЕСР у цілому), *гармонізації* (наприклад, як виконувати сезонні коригування), використанні статистичних *стандартів* (щодо промисловості, послуг, фінансової статистики, досліджень тенденцій бізнесу та споживання). Пан Чан зазначив, що міжнародна порівнюваність є критичною для ОЕСР, яка сильно залежить від національних календарів оприлюднення даних. Впродовж пандемії COVID-19 постійний зв'язок із країнами для доступності даних був надзвичайно важливим. Пан Чан наголосив на важливості гармонізації міжнародної порівнюваності з часом та між регіонами, а також дотримання міжнародних статистичних стандартів.

Пан Чан пояснив, як ОЕСР використовує **Міжнародну стандартну господарську класифікацію (МСОК)** для галузевої статистики та настанови МВФ — для фінансової статистики в таких підгалузях, як грошові агрегати. Пан Чан також представив **Анкети обстежень тенденцій ділової активності бізнесу та споживання**, які гармонізовані з нормами ЄС. Наприклад, визначення статистики на рівні домогосподарств та підприємств узяті зі **Спільної гармонізованої програми ЄС з обстежень бізнесу та споживачів** Пан Чан послався на [Посібник ОЕСР з обстежень тенденцій ділової активності бізнесу](#), який є керівництвом із впровадження для країн, що не є членами, щодо формування, методів та презентацій і впровадження результатів.

Пан Чан наголосив на тому, що ОЕСР підкреслює необхідність загальної політики із забезпечення даних та статистичної якості в цілях міжнародної порівнянності. Міжнародні організації залежать від якості даних, отриманих від національних статистичних органів, та від якості внутрішніх процесів. Пан Чан звернувся до [«Системи якості даних для статистичної діяльності ОЕСР»](#), яка забезпечує систематичний механізм постійного виявлення та розв'язання проблем якості та підвищує прозорість процесів, що використовуються ОЕСР для забезпечення якості. Система якості даних ґрунтується на співпраці між МВФ, Евростатом, Статистичної служби Канади та іншими національними статистичними службами (НСС).

На закінчення, пан Чан представив важливі аналітичні продукти ОЕСР. Приклади включали [«Барометр настроїв споживачів»](#), який дозволяє оцінити довіру споживачів у глобальному масштабі, особливо важливий під час пандемії COVID-19, та [«Зведений випереджаючий індикатор»](#)

(CLI), який отримано з вибраної добірки серій, переважно взятих із бази Основних економічних показників.

■ Сесія 2: Методологія, стандарти та передові практики розробки запитальників і анкет

Пан **Павел Шиманкевіч**, *Консультант Департаменту програмування та узгодження статистичних обстежень Головного управління статистики Польщі*, відкрив сесію, надавши огляд процесів розробки анкет з особливим акцентом на організаційні аспекти формування та тестування веб-запитальників. На сесії було роз'яснено процес формування проектів запитальників на прикладі конкретного опитування.

Пан Шиманкевіч представив Закон Польщі про державну статистику, який залишається основоположним для річної програми статистичних обстежень у рамках державної статистики. Її готують за допомогою Системи статистичних метаданих (ССМ), якою керує Головне управління статистики Польщі. Пан Шиманкевіч описав процедуру **планування обстежень** згідно із Законом про державну статистику та вказав на важливість доступних в Інтернеті детальних наборів даних.

Пан Шиманкевіч також надав огляд процесу **формування запитальника** та розповів, як Польща використовує графічні дизайни для покращення якості запитальників. Пан Шиманкевіч зазначив, що запитальники формуються на платформі, яку адмініструє Департамент програмування та узгодження статистичних обстежень Центрального статистичного офісу Польщі. Остаточні анкети оприлюднюються на веб-сайті Центрального статистичного офісу Польщі разом з інформацією про дату початку збору даних (розміщення «веб-запитальника» на Порталі звітування Центрального статистичного офісу Польщі).

Пан Шиманкевіч обговорив, як Центр статистичних обчислень **розробляє й тестує веб-запитальники**. Тестування планується як важливий крок і проводиться за місяць або за кілька місяців до початку збору даних. Звіти про тестування обов'язково надсилаються розробнику ІТ-застосунку, пов'язаного з онлайн-запитальником, та координатору обстеження. Пан Шиманкевіч також наголосив на тому, що з 2009 року надання даних в електронній формі (веб-запитальник) для респондентів є обов'язковим.

Пан **Пьотр Лисонь**, *Директор Департаменту соціальних досліджень Головного управління статистики Польщі*, представив стислий огляд Обстеження бюджетів домогосподарств (HBS) у Польщі. Пан Лисонь зазначив, що у випадку обстежень домогосподарств та сільськогосподарських опитувань дані збираються в ході статистичних інтерв'ю. У цих видах обстежень використовуються чотири методи збирання даних:

- ❖ **КТО:** Комп'ютеризоване телефонне опитування
- ❖ **КВО/КІО:** Комп'ютеризоване веб/Інтернет опитування
- ❖ **ІКО:** Індивідуальне комп'ютеризоване опитування (тимчасово не проводиться)
- ❖ **ПО:** Письмове опитування (тимчасово не проводиться)

Пан Лисонь наголосив, що з початку пандемії COVID-19 (березень 2020 р.) особисті інтерв'ю призупиняються, а дані з домогосподарств та ферм збираються переважно методом КТО.

Пан Лисонь представив **два основні етапи проведення вибірки**. Перший етап — первинні одиниці вибірки (ПОВ) на основі записів статистичних зон, визначених для Перепису. Другий етап зосереджується на адресах житлових будинків на основі реєстрів зайнятих житлових будинків в обраних ПОВ. На другому етапі обираються житлові будинки як для основної, так і для резервної вибірки.

Пан Лисонь перелічив два типи опитування: запитальники та книжка бюджету домогосподарства.

Остання використовується для запису основних щоденних витрат (альтернативний метод — це збір надходжень, кодованих відповідно до класифікації eCOICOP).

Пан Лисонь заявив, що перший запитальник стосується процесу добору та використовувався для збору даних про тип житла, його умов та характеристики житлового району. Другий запитальник використовується для збору характеристик соціальної демографії домогосподарств та суб'єктивної самооцінки учасниками їхніх умов життя. Щодо цього запитальника пан Лисонь зазначив, що деякі запитання, що стосуються фінансового стану, під час COVID-19 не задавалися, оскільки їх важко поставити в режимі КТО.

Пан Лисонь зазначив, що результати обстежень бюджету домогосподарств використовуються такими органами як Головне управління статистики Польщі для подальшого аналізу, урядовими установами та іншими державними підрозділами, міжнародними організаціями, університетами, засобами масової інформації та приватними користувачами. Наприклад, результати можна використовувати для аналізу умов життя, їх змін з плином часу, для встановлення рівня мінімальної заробітної плати, для вимірювання бідності та для аналізу соціальних виплат.

Пані **Міхаль Нір**, *Фахівець з методології обстежень, Департамент обстежень, Центральне бюро статистики Ізраїлю (ЦБСІ)*, розпочала свою презентацію з огляду ЦБСІ та Департаменту обстежень, зосередившись на їхній організаційній структурі, основних функціях, типі й кількості проведених обстежень.

Пані Нір описала процес обстеження згідно з **Концепцією похибки суцільного обстеження (PCO)**, нагадавши аудиторії, що вартість статистичних похибок є дуже високою. Похибки можуть виникнути на будь-якому етапі: під час формування анкети, проведення вибірки, збирання даних та аналізу даних.

Пані Нір більш докладно описала «майданчик для вимірювання» при особистих/телефонних опитуваннях. Джерелом похибки в особистих/телефонних опитуваннях можуть бути три основні елементи: інтерв'юер, респонденти та особи, відповідальні за запитання та формування запитальників. Щодо формування запитальників, пані Нір наголосила на важливості таких процесів як уніфікація та стандартизація анкетних запитань, використання опосередкованих даних при формулюванні запитань, проведення пілотного та попереднього тестування для перевірки якості запитальника. Пані Нір також представила **Механізм забезпечення загальної якості обстежень**, яка залежить від таких чинників як відповідність, точність та достовірність, своєчасність та пунктуальність, узгодженість та порівнюваність, доступність та чіткість.

Пані Нір завершила свою презентацію практичною вправою на основі прикладів анкетних запитань, узятих з досліджень робочої сили та опитувань громадської думки, після чого відбувся обмін запитаннями та відповідями.

■ **Заключне слово та подальші кроки**

Пані **Габріела Міранда**, *Відповідальний менеджер за Україну, Секретаріат ОЕСР з глобальних відносин*, завершила вебінар словами подяки Ізраїлю та Польщі за фінансову та інтелектуальну підтримку проекту та подякувала всім учасникам за інтерес до заходу та плідну участь у дискусії.

Питання поставлені під час вебінару**Питання:**

Представники Укрстату попросили ОЕСР розширити формат та механізми передачі даних між національними статистичними управліннями та ОЕСР. Крім того, вони поділилися зацікавленістю Укрстату щодо приведенні у відповідність процесів збору/розповсюдження даних до стандартів ОЕСР, починаючи з каналів передачі даних та метаданих, а також запитали, чи може Укрстат провести тестування механізму передачі даних до ОЕСР (SDMX).

Відповідь:

Пан Філіп Чан відповів, що найбільш загальноживаним інструментом є SDMX (Обмін статистичними даними та метаданими). Цей механізм довів свою ефективність у скороченні довгострокових витрат на передачу даних. Пан Чан додав, що в якості альтернативи для передачі даних можна використовувати електронну пошту та веб-скрапінг.

Питання:

Учасник запитав про проміжок часу між отриманням даних та публікацією ОЕСР.

Відповідь:

Пан Чан відповів, що затримка може бути різною залежно від типу даних, проте галузева статистика може зайняти до 30 днів. Наразі ОЕСР вирішує цю проблему із затримкою. Пан Чан підкреслив, що у випадках, коли держава-член використовує платформу SDMX, передача даних відбуваються швидше, а у випадках, коли для надсилання даних країни використовують електронну пошту, затримки більші.

Посилання на роботу ОЕСР, представлену на вебінарі

Короткострокова статистика

- Обстеження ділової активності підприємств та опитування думок споживачів
- Показники виробничо-збутової діяльності
- Короткострокові фінансові показники

<https://www.oecd.org/statistics/data-collection/short-termstatistics.htm>

Інші сфери статистичної роботи, включаючи щоквартальні національні рахунки, паритети купівельної спроможності та міжнародна торгівля, також містяться за цим посиланням.

Глосарій та відхилення від цільового означення

- Ділова впевненість
https://www.oecd.org/sdd/leading-indicators/glossaryforoecdcompositeleadingindicators.htm#BUSINESS_CONFIDENCE_INDICATOR
- Індекс довіри споживачів
https://www.oecd.org/sdd/leading-indicators/glossaryforoecdcompositeleadingindicators.htm#CONSUMER_CONFIDENCE

Барометр настроїв споживачів ОЕСР

- Головна сторінка, що містить мапу
<https://www.oecd.org/sdd/leading-indicators/oecd-consumer-barometer.htm>
- Прес-реліз та методологія
<https://www.oecd.org/sdd/leading-indicators/statistical-insights-the-oecd-consumer-barometer.htm>

Зведені випереджальні індикатори ОЕСР

- Головна сторінка, у т.ч. вступне відео та щомісячні прес-релізи
<https://www.oecd.org/sdd/leading-indicators/composite-leading-indicators-cli-oecd-july-2021.htm>
- Методологія
<https://www.oecd.org/sdd/leading-indicators/oecd-cli-detailed-methodological-information.htm>
- Поширені запитання
<https://www.oecd.org/sdd/compositeleadingindicatorsclifrequentlyaskedquestionsfaq.htm>

Система якості даних для статистичної діяльності ОЕСР

- <https://www.oecd.org/sdd/qualityframeworkforoecdstatisticalactivities.htm#:~:text=For%20an%20international%20organisation%2C%20the,dissemination%20of%20data%20and%20metadata>

Список учасників**Україна**

Прізвище	Ім'я	Організація
Амосенко	Людмила	Міністерство цифрової трансформації
Бондик	Анна	Міністерство освіти і науки
Чорноморець	Інна	Міністерство освіти і науки
Головченко	Юрій	Міністерство культури та інформаційної політики
Гимбель	Леся	Міністерство культури та інформаційної політики
Харламова	Тетяна	Український інститут розвитку освіти
Хомич	Олена	Міністерство економіки
Кінщак	Алла	Міністерство розвитку громад та територій
Клімчук	Вікторія	Міністерство економіки
Копил	Олена	Міністерство культури та інформаційної політики
Копитова	Тамара	Міністерство інфраструктури
Косенчук	Юлія	Український інститут розвитку освіти
Костишина	Ірина	Державна служба статистики України
Крут	Ірина	Український інститут розвитку освіти
Куцовол	Раїса	Державна служба статистики України
Лисенко	Роман	Міністерство фінансів
Макарчук	Оксана	Міністерство економіки
Маштабей	Сергій	Міністерство інфраструктури
Мороз	Луїза	Міністерство культури та інформаційної політики
Перехейда	Наталія	Міністерство інфраструктури
Петрович	Олеся	Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів
Піщейко	Вадим	Державна служба статистики України
Правосуд	Ольга	Державна служба статистики України
Самсонюк	Катерина	Міністерство розвитку громад та територій
Щербань	Тетяна	Державна служба статистики України
Слюсаренко	Ніна	Український інститут розвитку освіти
Слишова	Тетяна	Міністерство економіки
Софій	Наталія	Український інститут розвитку освіти
Солодуха	Олександр	Державна служба статистики України
Солоп	Алла	Державна служба статистики України
Ткаченко	Вікторія	Міністерство розвитку громад та територій
Трофімчук	Тетяна	Державна служба статистики України
Варенчик	Дарія	Міністерство освіти і науки
Василенко	Діана	Міністерство внутрішніх справ
Володимир	Кузнецов	Міністерство культури та інформаційної політики
Волошин	Олексій	Секретаріат Кабінету Міністрів України
Ямковенко	Денис	Міністерство культури та інформаційної політики

Євпак	Анна	Міністерство культури та інформаційної політики
Захарчук	Аліна	Міністерство розвитку громад та територій

Ізраїль

Прізвище	Ім'я	Організація
Байнгакер	Тамар	ЦБСІ
Карноскі	Лімор	ЦБСІ
Фінкель	Йоель	ЦБСІ
Гамбург	Ярон	Делегація Ізраїлю
Мазе	Сігаліт	ЦБСІ
Нір	Міхаль	ЦБСІ
Талі	Копфштайн	ЦБСІ

Польща

Прізвище	Ім'я	Організація
Кубел	Ева	Постійне представництво Польщі в ОЕСР
Шиманкевіч	Павел	Центральний статистичний офіс, Польща
Бартоховська	Магдалена	Центральний статистичний офіс, Польща
Кошела	Алісія	Центральний статистичний офіс, Польща
Нендзі	Павел	Центральний статистичний офіс, Польща
Юрчак	Гражина	Центральний статистичний офіс, Польща
Маліновський	Єжи	Центральний статистичний офіс, Польща
Лисонь	Пьотр	Центральний статистичний офіс, Польща
Валковська	Катажина	Центральний статистичний офіс, Польща
Павлак	Анна	Центральний статистичний офіс, Польща

ОЕСР

Прізвище	Ім'я	Організація
Альфонсо	Франческо	Відділ Євразії ОЕСР
Атамер	Пелін	Відділ Євразії ОЕСР
Чан	Філіп	Директорат ОЕСР з питань статистики та даних
Ларракоечейя	Еліза	Відділ Євразії ОЕСР
Литвиненко	Ксенія	Відділ Євразії ОЕСР
Міранда	Габріела	Відділ Євразії ОЕСР
Курсенко	Катерина	Відділ Євразії ОЕСР
Квадбек	Даніель	Відділ Євразії ОЕСР
Шататінскі	Анна	Відділ Євразії ОЕСР
Ретінг	Анастасія	Відділ Євразії ОЕСР
Томпсон	Вільям	Відділ Євразії ОЕСР

Додаток В: Порядок денний і детальний протокол третього вебінару

Порядок денний, 9 листопада 2021

Зауважте, що вказаний нижче час є київським часом часового поясу України (GMT+2)

09:50–10:00	Онлайн-доступ до віртуального вебінару
	Модератор — пані Габріела Міранда , Відповідальний менеджер за Україну, Секретаріат ОЕСР з глобальних відносин
10:00–10:15	Вступне слово
	<ul style="list-style-type: none"> Його Високоповажність пан Бартош Ціхоцький, Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Польща в Україні Його Високоповажність пан Хаїм Ассараф, Посол і Постійний представник Держави Ізраїль в ОЕСР Пан Вадим Піщейко, радник Голови Державної служби статистики України
Сесія 1. Важливість змістовної бізнес-статистики для аналізу та політики	
10:15–10:40	<p>У ході цієї сесії буде проілюстровано, на тлі досвіду та знань ОЕСР, важливість змістовної бізнес-статистики для проведення кількісного аналізу економічних і соціальних явищ, доповнення якісної інформації та вдосконалення процесу розроблення політик. Показники бізнес-демографії можуть допомогти зрозуміти структурні характеристики сектору, в якому працює підприємство, результати діяльності підприємства та динаміку підприємницької діяльності.</p> <ul style="list-style-type: none"> Пані Маріароза Лунаті, старший радник, Секретаріат ОЕСР з глобальних відносин <p>Сесія запитань і відповідей з учасниками вебінару</p>
Сесія 2. Методологія розрахунку показників статистики демографії підприємств	
10:40–11:45	<p>Експерти з Головного управління статистики Польщі презентують огляд останніх змін у методології розрахунку показників статистики демографії підприємств, зокрема частки народжених, померлих підприємств-роботодавців і так званих «підприємств-газелей», які швидко ростуть, а також показника їх виживання.</p> <ul style="list-style-type: none"> Пані Катажина Валковська, керівник Департаменту підприємств Головного управління статистики Польщі <p>Сесія запитань і відповідей з учасниками вебінару</p>
11:45–12:50	<p>Експерти Центрального бюро статистики Ізраїлю поділяться досвідом розроблення статистики демографії підприємств. Особливу увагу буде зосереджено на методології ЦБС з розрахунку показників статистики стартанів.</p> <ul style="list-style-type: none"> Пан Ліор Цисман, голова Відділу реєстру суб'єктів господарювання Центрального бюро статистики Ізраїлю Пані Рікі Кадурі, голова Відділу з питань науки і технологій Центрального бюро статистики Ізраїлю <p>Сесія запитань і відповідей з учасниками вебінару</p>
Заключне слово та подальші кроки	

12:50–13:00

- Пані **Габріела Міранда**, Відповідальний менеджер за Україну, Секретаріат ОЕСР з глобальних відносин

Детальний протокол

■ Огляд

Вебінар з розбудови потенціалу «*Методологія розрахунку показників статистики демографії підприємств*» був третім і останнім із трьох вебінарів у рамках проекту «*Вдосконалення розвитку статистики в Україні у 2021 році*», що реалізується за фінансової та інтелектуальної підтримки Польщею та Ізраїлем Державної служби статистики України (Укрстату).

Мета вебінару — розповісти про методологічні підходи до розрахунку ключових показників демографії підприємств згідно з європейськими стандартами та на основі рекомендацій, розроблених у [Збірнику статистики підприємництва в Україні: 2018](#). На ньому була розглянута методологія розрахунку нових показників, зокрема частки народжених, померлих підприємств-роботодавців і так званих «підприємств-газелей», які швидко ростуть, а також показник їх виживання. Ця тема дуже важлива для України з огляду на оновлення регулятивної бази ЄС із 2019 року, в рамках якого були внесені зміни до статистичних показників бізнес-демографії.

Після вітального слова експерт Секретаріату ОЕСР з глобальних відносин наголосив на важливості змістовної бізнес-статистики для проведення кількісного аналізу економічних і соціальних явищ, доповнення якісної інформації та вдосконалення процесу розроблення політик. На сесії було наголошено на вирішальній ролі співпраці між усіма ключовими зацікавленими сторонами та можливості розглянути численні альтернативні джерела збору статистики підприємств.

На другій сесії експерти Головного управління статистики Польщі та Центрального бюро статистики Ізраїлю представили методології та провідні практики розвитку статистики демографії підприємств.

У заключному слові була висловлена вдячність Польщі та Ізраїлю за фінансову підтримку проекту та прагнення продовжувати співпрацю України та ОЕСР щодо вдосконалення розвитку статистики в Україні.

■ Вступне слово та знайомство

Модерувала семінар **пані Габрієла Міранда**, *Відповідальний менеджер за Україну, Секретаріат ОЕСР з глобальних відносин*.

Вступну промову проголосив **Його Високоповажність пан Бартош Ціхоцький**, *Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Польща в Україні*. Пан Посол Ціхоцький підкреслив готовність Польщі надати підтримку в розбудові потенціалу для вдосконалення розвитку статистики в Україні, що дозволить наблизити українську статистичну практику до регламентів ЄС та сприятиме реалізації [Програми розвитку державної статистики до 2023 року](#). Пан Посол Ціхоцький також наголосив на ключовій ролі даних і рекомендацій ОЕСР у допомозі країнам відновитися після економічної кризи, спричиненої пандемією COVID-19, у боротьбі зі зміною клімату, скороченні нерівності та розробці правил для нових технологій. Він також зазначив, що польський уряд вважає [програму ОЕСР «Конкурентоспроможність Євразії»](#) однією з найефективніших регіональних програм ОЕСР і бажає й надалі наближати країни Євразійського регіону до стандартів ОЕСР. За його словами, Україна з впровадженими нею 24 правовими інструментами ОЕСР стала еталоном у регіоні. На завершення пан Посол Ціхоцький висловив готовність Польщі підтримувати та консультувати Україну щодо шляхів подальшого посилення її співпраці з ОЕСР. Зокрема, щодо продовження співпраці між Україною та ОЕСР у статистичній сфері він запропонував українським експертам брати регулярну участь у засіданнях Комітету

ОЕСР зі статистики та статистичної політики.

Його Високоповажність пан Хаїм Ассараф, *Посол і Постійний представник Держави Ізраїль в ОЕСР*, привітав учасників і визнав важливість спільних зусиль ОЕСР, Польщі та Ізраїлю у допомозі Україні в розвитку її статистичної системи. Він підкреслив, що аналіз даних лежить в основі кращого врядування і є необхідною умовою для розробки кращих політик для кращого життя. На завершення пан Посол запропонував розпочати планування подальших заходів у цьому напрямку.

Пан Вадим Піщейко, *радник Голови Державної служби статистики України*, висловив вдячність ОЕСР, Польщі та Ізраїлю за організацію цієї серії вебінарів для обміну знаннями про розвиток статистики та для підтримання зусиль України щодо узгодження її роботи зі стандартами ЄС. Він відзначив важливу роль статистики демографії підприємств як «барометра» економіки, який дає уряду розуміння тенденцій у бізнесі та підприємницькій діяльності та є важливим інструментом для розроблення належної фінансової політики. Пан Піщейко підкреслив, що хоча Україна вже публікує дані про демографію підприємств, вони потребують доопрацювання з огляду на зміни в регламентах ЄС.

■ Сесія 1: Важливість змістовної бізнес-статистики для аналізу та політики

На першій сесії **пані Маріароза Лунаті**, *старший радник, Секретаріат ОЕСР з глобальних відносин*, проілюструвала підхід ОЕСР до розроблення даних про МСП та підприємництво і пояснила, як ОЕСР налагоджує співпрацю з відділами статистики та іншими зацікавленими сторонами в країнах-членах і країнах-партнерах.

Пані Лунаті зазначила, що статистичні дані демографії підприємств є відносно новою категорією статистичної інформації, що її збирають національні органи влади та структуровано розробляють з використанням методології, яка зараз стандартизується та поширюється в країнах ЄС та ОЕСР, хоча певні відмінності все ще існують. Вона підкреслила вирішальну важливість співпраці між відділами статистики та важливість затвердження спільних стандартів для забезпечення порівнянності структурних даних (наприклад, кількість підприємств, зайнятість на цих підприємствах), даних демографічної статистики (народження, смерть, виживання та ріст підприємств), показників торгівлі за характеристиками підприємства (що дозволяє зрозуміти участь МСП у міжнародній торгівлі) та інноваційної діяльності (наприклад, інвестиції в НДДКР) між країнами.

Крім того, пані Лунаті наголосила на важливості співпраці з іншими інституційними суб'єктами, наприклад, з центральними банками, у зборі даних про фінансування МСП і підприємств. Вона підкреслила, що ОЕСР й сама використовує альтернативні джерела інформації, щоб доповнити офіційну статистику, вироблену національними органами статистики, зокрема щодо даних, вимірювання яких за допомогою офіційних систем статистики було б дуже дорогим. Для прикладу пані Лунаті навела [спільне дослідження Facebook, ОЕСР та Світового банку «Майбутнє бізнесу»](#), наголошуючи, що попри певний компроміс між надійністю вибірок та репрезентативністю зібраних даних, комплементарний підхід дозволяє відповісти на ширше коло питань, особливо в коротко- та середньостроковій перспективі.

Продовжуючи, пані Лунаті навела приклади міжкраїнного аналізу, який став можливим завдяки порівняльній статистиці. Вона підкреслила, що МСП становлять найбільшу частку популяції підприємств і дуже важливу частку в забезпеченні робочих місць у всіх країнах. Пані Лунаті продемонструвала, що найбільші показники зайнятості на МСП характерні для кількох секторів, що істотно не змінилося з часом (найбільша зайнятість на МСП спостерігається в оптовій та роздрібній торгівлі). Щодо впливу COVID-19 на зайнятість, сектори економіки з найбільшою концентрацією МСП стали секторами, що найбільше

постраждали в усіх країнах. При цьому найменші та наймолодші підприємства мали менші шанси отримати державну допомогу.

На завершення пані Лунаті запропонувала такі рекомендації щодо вдосконалення процесу виробництва статистики підприємств:

- ❖ орієнтуватися на міжнародні стандарти, якщо такі є;
- ❖ формулювати запитання в рамках спостереження за підприємствами, щоб мати змогу порівняти дані у часі, між країнами та між спостереженнями;
- ❖ вивчати можливість використання нових джерел даних (наприклад, великих даних) та партнерства з приватним сектором.

■ Сесія 2: Методологія розрахунку показників статистики демографії підприємств

Пані Катажина Валковська, керівник Департаменту підприємств Головного управління статистики Польщі, надала огляд останніх тенденцій у методології розрахунку показників статистики демографії підприємств. Для початку вона зазначила, що в Польщі існують три типи показників річної демографії підприємств (РДП), які наведені в додатках до Європейської статистики підприємств: базові показники демографії підприємств (для всієї популяції підприємств), показники демографії підприємств-роботодавців (орієнтовані на підприємства, що мають принаймні одного працівника) та показники демографії підприємств, що швидко зростають. Вона уточнила, що джерелами даних є статистичний реєстр підприємств та адміністративні дані, такі як податкова інформація та дані системи соціального забезпечення, річні та короткострокові спостереження.

Пані Валковська зазначила, що в рамках вивчення статистичних показників квартальної демографії підприємств (КДП) в Польщі розглядають кількість реєстрацій (джерело даних: Національний офіційний реєстр підприємств) та банкрутств (джерело даних: Судовий і комерційний вісник). Експерт надала, що з огляду на Європейську статистичну інформаційну панель відновлення дані КДБ передаватимуться до Євростату щомісяця, починаючи з січня 2022 року.

Пані Валковська також розповіла, як організоване річне спостереження з демографії бізнесу. На початку року беруть дані з різних джерел (статистичних спостережень та джерел адміністративних даних, таких як податок на додану вартість та система соціального забезпечення). Дані про активні, нові або ліквідовані підприємства, що швидко зростають, використовують для розробки таблиць даних, яких вимагає Євростат. Перші набори даних стосуються демографії бізнесу та підприємств, що швидко зростають. Другі набори даних стосуються підприємств-роботодавців та «газелей». Зрештою, наступні набори даних є загальними демографічними даними.

Далі пані Валковська пояснила методологію базової демографії бізнесу. Головне управління статистики Польщі створює набори даних щодо активних, нових та ліквідованих підприємств. Найважливішим джерелом даних у цьому контексті є дані системи соціального забезпечення, які дозволяють розрахувати середньорічну кількість найнятих працівників, що дає змогу спостерігати за діяльністю, смертю та народженням підприємств. Експерт підкреслила, що Головне управління статистики Польщі також використовує мікродані, які пов'язують юридичні особи з реєстру підприємств із даними статистичних спостережень та адміністративними даними. Збираються дані про нові та ліквідовані підприємства. Шляхом порівняння наборів даних за певний час команда може з'ясувати, яке підприємство є активним одного року та неактивним наступного. Вона зазначила, що Головне управління статистики Польщі перевіряє, чи не відновило підприємство свою діяльність після ліквідації та чи не було зникнення підприємства просто його злиттям з іншим суб'єктом підприємництва.

Пані Валковська також описала методологію, що її використовують для розрахунку показників демографії підприємств-роботодавців, яка охоплює підприємства, що мають принаймні одного працівника. Вона пояснила, що Головне управління статистики Польщі створює три набори даних: активні підприємства (які мали принаймні одного найманого працівника), нові підприємства (які були створені як нові з принаймні одним працівником, а також ті, які існували раніше без працівників та увійшли до популяції принаймні з одним найманим працівником — вхід через зростання) та ліквідовані підприємства (які були ліквідовані, маючи принаймні одного працівника, а також ті, які залишалися активними, але не мали жодного працівника — вихід через занепад).

Пані Валковська представила підприємства, що швидко зростають, як підприємства, що мають щонайменше 10 працівників із середнім річним приростом кількості працівників понад 10% на рік протягом трьох років. Вона додала, що до цієї категорії не входять підприємства, які народилися 3 роки тому, через припущення, що такі підприємства не можуть зростати так швидко, але входять молоді підприємства, що швидко зростають («газелі», народжені в $t-4$ і $t-5$).

На завершення пані Валковська розповіла про нещодавні зміни до Регламенту ЄС про статистику бізнесу. Серед прикладів вона згадала додавання низки розділів до демографії підприємств-роботодавців з додатковою інформацією про кількість активних підприємств, «газелі», регіональну статистику та кварталні дані. Інший приклад стосувався зміни визначення активних підприємств. Експерт визнала, що протягом кількох років дотримуватися регламенту ЄС було проблематично через методологічні відмінності у розробленні показників.

Пан Ліор Цисман, голова Відділу реєстру суб'єктів господарювання Центрального бюро статистики Ізраїлю, поділився досвідом Ізраїлю у розробленні показників статистики демографії підприємств. Пан Цисман зазначив, що Реєстр суб'єктів господарювання Ізраїлю (РСГІ) був створений Центральним бюро статистики на основі нормативно-правових актів Європейського Союзу і запрацював у 2003 році, тому всі дані доступні із зазначеного року. Три основні цілі РСГІ полягають у:

- ❖ класифікації юридичних осіб за видами економічної діяльності (відповідно до МСГК, ред. 4) та сектором економіки (відповідно до СНР 2008 р.);
- ❖ отриманні даних для вибірки в рамках спостережень за підприємницькою економікою (за видами господарської діяльності, класом розміру працівників тощо);
- ❖ розрахунку та публікації статистичних даних демографії підприємств.

Щодо джерел даних РСГІ, пан Цисман наголосив на відмінностях з Польщею, підкресливши, що ЦБСІ використовує лише адміністративні джерела, а саме Інститут національного страхування та органи з питань ПДВ (податку на додану вартість). Він пояснив, що файли надаються щомісяця і складаються з адміністративних даних (як-от назва підприємства, контактні дані, статус і дата початку діяльності, код економічної діяльності) і кількісних даних (таких як кількість робочих місць і заробітна плата від Інституту національного страхування, загальний дохід, доходи, що оподатковуються ПДВ за ставкою 0%, та вхідні дані від органів з питань ПДВ). Пан Цисман підкреслив, що найважливішою змінною для РСГІ є унікальний розумний ідентифікаційний номер суб'єкта господарювання, який є ідентичним в обох адміністративних джерелах, що дозволяє зіставляти інформацію з різних джерел із відповідним суб'єктом господарювання та визначати правову форму діяльності.

Пан Цисман згадав, що ще до [Посібника ОЕСР та Євростату зі статистики демографії підприємств](#) ЦБСІ намагалося розробити деякі показники демографії підприємств, такі як відкриття та закриття підприємств на основі записів про реєстрацію платником ПДВ, але цей підхід мав певні недоліки, оскільки не міг охопити всі підприємства. Експерт зазначив,

що оскільки звіти про припинення підприємницької діяльності зазвичай подають із запізненням, то річні звіти вважають достовірними станом на друге півріччя наступного року (червень t+1). За словами пана Цисмана, у 2020 році спостерігалось зменшення показників як відкриття, так і закриття, імовірно через вплив пандемії COVID-19. Наприклад, тоді як середній коефіцієнт відтоку підприємств в Ізраїлі в 2020 році становив близько 15%, у сфері розміщення та громадського харчування цей показник становив близько 21% через високі показники відкриття і закриття.

Відповідно до [Посібника ОЕСР та Євростату зі статистики демографії підприємств](#) ЦБСІ розпочало створення бази даних статистики демографії підприємств з РСГІ на основі щорічних зрізів показників року t, що проводяться у другому півріччі (червні) наступного року (t+1) через оновлення даних та перегляд РСГІ. Пан Цисман запропонував огляд основних показників демографії підприємств Ізраїлю: із близько 620 000 підприємств 53% не є роботодавцями і лише 0,3% з них наймають 200 і більше працівників, що становить близько половини робочих місць у країні. Він додав, що майже 70% активного бізнесу в країні становлять приватні підприємці, але на них припадає лише 9% робочих місць, тоді як близько 30% активного бізнесу становлять компанії, на які припадає 60% робочих місць. З одного боку, хоча найбільша частина активного бізнесу припадає на професійну, науково-технічну діяльність (20%), в Ізраїлі в цій сфері працює лише 7% найманих працівників. З іншого боку, попри те що майже 4% підприємств займаються промисловим виробництвом, видобутком корисних копалин і сировини, було відзначено, що на них працює 9,4% працівників. Щодо показника виживання підприємств пан Цисман підкреслив, що в Ізраїлі цей показник є найвищим у сфері охорони здоров'я та соціальної допомоги, а найнижчим — у сфері розміщення та громадського харчування.

Станом на 2020 рік частка народжень активних підприємств-роботодавців в Ізраїлі становила 9,4%, тоді як частка смертей активних підприємств-роботодавців — 10,4%. Він також зазначив, що незважаючи на те що в Ізраїлі підприємства, що швидко зростають, становили 8% у загальному обсязі економіки, через пандемію COVID-19 їх кількість в країні нещодавно зменшилася.

На завершення пан Цисман навів короткий огляд останніх публікацій ЦБСІ та запропонував аудиторії ознайомитися з ними:

- ❖ [Зібрання статистичних даних з Реєстру суб'єктів господарювання, публікація за 2011–2019 роки;](#)
- ❖ [Бізнес-демографія 2018–2020 років, повідомлення в ЗМІ;](#)
- ❖ [Бізнес-демографія індивідуального підприємництва в 2019 році відповідно до характеристик власників бізнесу.](#)

Пані Рікі Кадурі, голова Відділу з питань науки і технологій Центрального бюро статистики Ізраїлю, у своїй презентації зосередилася методології розрахунку ЦБСІ статистичних показників стартапів. Пані Кадурі нагадала присутнім, що з 2009 року Ізраїль відомий як країна стартапів з найбільшою кількістю стартапів у світі (один стартап на кожного 1 844 громадянина), і підкреслила, що країна є лідером у видатках на цивільні НДДКР, до яких залучаються інвестори зі всього світу, що орієнтовані на технології.

Пані Кадурі заявила, що зростання кількості стартапів зумовило необхідність їх належного відображення в офіційній статистиці. За таких умов у відповідь на запит розробників політики у 2012 році ЦБСІ почало створювати базу даних ізраїльських стартапів із внутрішньою унікальною методологією. Пані Кадурі пояснила етапи процесу створення цієї бази даних.

Для початку було важливо визначити, що таке стартап, тому ЦБСІ ідентифікувало такі ознаки, що є визначальними для стартапу:

- ❖ технологічне підприємництво, що ґрунтується на НДДКР, з метою створення нової прибуткової компанії;
- ❖ ресурси компанії спрямовані на розроблення ідеї, послуги або продукту;
- ❖ компанія ще не отримує прибуток або ще не завоювала місце на ринку;
- ❖ зазвичай фінансується шляхом залучення капіталу.

Другим етапом процесу був пошук змістовних зовнішніх джерел інформації. Для цього ЦБСІ знайшло зовнішні джерела у приватному (Ізраїльський високотехнологічний венчурний капітал (IVC)), неурядовому (Центральна база національних стартапів (SNC)) та державному (Інноваційне відомство Ізраїлю (IIA)) секторах. Пані Кадурі пояснила, що як тільки інформація надходить із зовнішніх джерел, вона об'єднується з інформацією з внутрішніх джерел (РСГІ), і підкреслила, що лише ті компанії, що були знайдені в обох джерелах, можуть потенційно розглядати як стартап. За її словами, потім ЦБСІ використовує свій алгоритм для визначення унікальних характеристик ізраїльських стартапів.

Пані Кадурі зазначила, що до бази даних стартапів не включені компанії, що знаходяться на передпосівній стадії залучення інвестицій і ще не були офіційно зареєстровані в податкових органах Ізраїлю, і що всі стартапи залишаються в базі даних, навіть якщо вони розширилися, для подальшого моніторингу. Пані Кадурі повідомила, що результати щодо стартапів щорічно публікують на сайті ЦБСІ. Вона зазначила, що до 2017 року кількість активних компаній збільшувалася, але з 2017 року їхня кількість постійно зменшується.

Насамкінець пані Кадурі наголосила, що стартапи характеризуються приблизно вдвічі вищою середньомісячною заробітною платою на одного працівника в порівнянні із середнім показником для всіх компаній. Водночас найвища заробітна плата спостерігається на підприємствах з кількістю працівників від 21 до 50 осіб. Пані Кадурі також підкреслила, що у 2019 році стартапи залучили понад 8 мільярдів доларів США фінансування, при цьому більше випадків фінансування мали місце на ранніх етапах їхнього життєвого циклу, але більша частина коштів була інвестована на пізніх етапах. У кінці вона зазначила, що у 2019 році більшість державних грантів була виділена стартапам у сфері розвитку медичних технологій.

■ **Заключне слово та подальші кроки**

Пані Габріела Міранда, *Відповідальний менеджер за Україну, Секретаріат ОЕСР з глобальних відносин*, завершила вебінар словами подяки всім учасникам за участь у заході й особливої вдячності Ізраїлю та Польщі за фінансову підтримку проєкту. Пані Міранда висловила зацікавленість у продовженні співпраці з Укрстатом за підтримки обох країн-членів ОЕСР не лише в частині діяльності для розбудови потенціалу, а й в частині співпраці з Департаментом статистики ОЕСР та іншими експертними директоратами. Пані Міранда визнала зацікавленість Укрстату в роботі ОЕСР і довгостроковій співпраці з ОЕСР, та її готовність використовувати досвід Ізраїлю та Польщі у сфері статистики. Насамкінець пані Міранда повідомила, що звіт із ключовими висновками трьох вебінарів проєкту, включно з презентаціями та протоколами, буде підготовлений англійською й українською мовами та наданий всім учасникам вебінарів до кінця 2021 року.

Питання поставлені під час вебінару

Питання:

Представник Державної служби статистики України зазначив, що деякі підприємства не сплачують ПДВ, і запитав представника Головного управління статистики Польщі, чи використовується інформація про інші види податків.

Відповідь:

Представник Головного управління статистики Польщі нагадав, що Головне управління статистики Польщі має й інші джерела надійні інформації, наприклад, дані системи соціального забезпечення.

Питання:

Представник Державної служби статистики України попросив уточнити, чи для визначення активних підприємств використовують три показники (наявність працівників, оборот, прибуток).

Відповідь:

Головне управління статистики Польщі перевіряє інформацію з різних джерел про те, чи існувала компанія в адміністративному порядку, чи сплачувала податки, чи була зареєстрована в системі соціального забезпечення, чи була зареєстрована в службах Головного управління статистики Польщі, її інформацію про прибуток.

Питання:

Представник ОЕСР запитав, чи використовуються однакові показники незалежно від розміру компанії.

Відповідь:

Якщо ми говоримо про показники демографії підприємств Євростату — так.

Питання:

Представник ОЕСР нагадав, що у визначенні підприємств, що швидко зростають, Євростат і Головне управління статистики Польщі виключають підприємства, «народжені» в році $t-3$, а «газелі» визначають як «народжені» в роках $t-4$ і $t-5$. У цьому контексті питання полягало в тому, чи є підприємства, що швидко зростають, фактично «газелями» (молодшими підприємствами), чи випадки швидкого зростання можуть траплятися також зі значно старшими компаніями; і який середній вік підприємства, що швидко зростає.

Відповідь:

Головне управління статистики Польщі посилається на визначення Євростату. Однак у публікаціях Головного управління статистики Польщі охоплені також і старші компанії.

Питання:

Представник Державної служби статистики України запитав, чи показники, що стосуються активних підприємств із 10 і більше працівниками, представлені Головним управлінням статистики Польщі, ґрунтуються на новому регламенті.

Відповідь:

Ці додаткові показники вивчають лише для національних потреб. Головне управління статистики Польщі вирішило зосередити увагу на більших підприємствах з таких двох

причин: 1) про них доступно більше інформації, а отже можна зібрати більше змінних; та 2) доцільніше вимірювати швидкі темпи росту цих підприємств.

Питання:

Представник Державної служби статистики України запитав, чи має Головне управління статистики Польщі вичерпний перелік показників демографії підприємств, що стосуються роботодавців та розвитку МСП.

Відповідь:

Головне управління статистики Польщі використовує усі змінні, передбачені [Імплементативним Регламентом \(ЄС\) № 2020/1197](#). Для національних публікацій Головне управління статистики Польщі використовує інші показники, відмінні від тих, що передбачені регламентами ЄС.

Питання:

Представник Державної служби статистики України запитав, чи Головне управління статистики Польщі переглядає показники, якщо новий регламент передбачає певні зміни у їх визначенні.

Відповідь:

У разі внесення певних змін до визначення показника Головне управління статистики Польщі перевіряє, чи має всю необхідну інформацію для цього показника, а потім розраховує його дещо іншим способом, коригуючи розрахунок відповідно до нового визначення.

Питання:

Представник Державної служби статистики України запитав представників Центрального бюро статистики Ізраїлю, чи використовує ЦБСІ будь-які інші джерела інформації для ідентифікації інших суб'єктів фінансового ринку, наприклад, кредитних установ, банківських та небанківських установ, на додаток до тих, що їх надає Інститут національного страхування та органи з питань ПДВ (податку на додану вартість).

Відповідь:

Центральне бюро статистики Ізраїлю використовує два основні джерела: Інститут національного страхування та органи з питань ПДВ (податку на додану вартість). ЦБСІ використовує унікальний номер суб'єкта підприємництва, що містить спеціальні коди для різних типів суб'єктів. Окрім цього, багато інформації дає спостереження за підприємствами. У зрізах показників демографії підприємств є змінна «сектор». ЦБСІ використовує класифікацію [МСГК](#), щоб встановити, чи здійснює підприємство діяльність у фінансовому секторі, а також текстовий опис того, чим займається підприємство, отриманий від органів з питань ПДВ. ЦБСІ не дозволяє вставляти специфікацію банків та страхових компаній.

Питання:

Чи проводить ЦБСІ спостереження за стартапами?

Відповідь:

ЦБСІ не проводить жодних спостережень. Статистичні дані про стартапи бюро отримує із зовнішніх та внутрішніх джерел (Реєстру суб'єктів господарювання Ізраїлю (РСГІ)).

Питання:

Чи отримує ЦБСІ інформацію про кількість працівників та заробітну плату з адміністративних джерел?

Відповідь:

Так, з РСГІ.

Питання:

Представник *Державної служби статистики України* запитав представника *Головного управління статистики Польщі*, чи відповідно до нового [Регламенту \(ЄС\) № 2019/2152](#) наразі існує лише один показник щодо кількості активних підприємств, що його беруть з реєстру демографії підприємств, тоді як згідно з попереднім [Регламентом \(ЄС\) № 295/2008](#) існувало два показники — з реєстру демографії підприємств та з даних структурної статистики підприємств (ССП)?

Відповідь:

Кількість підприємств публікується за даними ССП з розбивкою за працівниками; існують також дані демографії підприємств з розбивкою за кількістю працівників. Якщо я зрозумів правильно, згідно з новим регламентом, дані про активні підприємства ґрунтуються лише на даних реєстру. Однак у випадку з Польщею дані ґрунтуються не лише на реєстрі зокрема через те, що реєстр не містить усієї актуальної інформації та не включає інформацію з адміністративних ресурсів та дані спостережень. Таким чином, Головне управління статистики Польщі об'єднує всі джерела, щоб отримати найбільш фактичну інформацію та узгодити дані демографії підприємств та дані структурної статистики підприємств.

Список учасників

Україна

Прізвище	Ім'я	Організація
Колпакова	Олена	Державна служба статистики України
Крицький	Олександр	Державна служба статистики України
Кузнєцова	Маргарита	Державна служба статистики України
Осмолович	Олена	Офіс з розвитку експорту
Петренко	Ірина	Державна служба статистики України
Піщейко	Вадим	Державна служба статистики України
Пономаренко	Ольга	Державна служба статистики України
Попова	Ірина	Державна служба статистики України
Прокопенко	Олег	Державна служба статистики України
Щербань	Тетяна	Державна служба статистики України
Солодуха	Олександр	Державна служба статистики України
Тіщенко	Віра	Державна служба статистики України
Тимофєєва	Олена	Державна служба статистики України
Захарова	Тетяна	Державна служба статистики України

Ізраїль

Прізвище	Ім'я	Організація
Ассараф	Хаїм	Представництво Держави Ізраїль в ОЕСР
Фінкель	Йоель	Центральне бюро статистики
Кадурі	Рікі	Центральне бюро статистики
Леві	Авіґаїл	Центральне бюро статистики
Мазе	Сігаліт	Управління міжнародних зв'язків та статистичної координації
Нір	Міхал	Центральне бюро статистики
Шимоні	Оз	Центральне бюро статистики
Цисман	Ліор	Центральне бюро статистики

Польща

Прізвище	Ім'я	Організація
Бартоховська	Магдалена	Головне управління статистики Польщі
Ціхоцький	Бартош	Посольство Республіки Польща
Чвек-Карповіч	Ярослав	Посольство Республіки Польща
Фрак	Рафал	Міністерство закордонних справ
Юрчак	Гражина	Головне управління статистики Польщі
Монгяло	Даріуш	Постійне представництво в ОЕСР
Пьотровська	Анна	Головне управління статистики Польщі
Платек	Анета	Головне управління статистики Польщі
Стемпень	Мірослав	Головне управління статистики Польщі
Шиманкевіч	Павел	Головне управління статистики Польщі
Валковська	Катажина	Головне управління статистики Польщі

Франція

Прізвище	Ім'я	Організація
Таупенас	Данієль-Ів	Постійне представництво Франції в ОЕСР

ОЕСР

Прізвище	Ім'я	Організація
Альфонсо	Франческо	Відділ Євразії ОЕСР
Атаме	Пелін	Відділ Євразії ОЕСР
Кручинін	Ярослав	Відділ Євразії ОЕСР
Ларракочечя	Еліза	Відділ Євразії ОЕСР
Лунаті	Маріароса	Секретаріат ОЕСР з глобальних відносин
Міранда	Габріела	Відділ Євразії ОЕСР
Томпсон	Вільям	Відділ Євразії ОЕСР
Аптон	Джефф	Відділ Євразії ОЕСР
Занько	Юстина	Відділ Євразії ОЕСР

Удосконалення розвитку статистики в Україні у 2021 році

Якісні та надійні статистичні дані мають ключове значення для вироблення політики на основі доказів. Криза, спричинена пандемією COVID-19, пролила світло на важливість якісних статистичних даних для оцінювання впливу урядових ініціатив і розроблення політик для підтримки інклюзивного і сталого відновлення. Таким чином, зміцнення статистичного потенціалу є важливою метою успішної програми сталого зростання України. З огляду на це, Уряд України впровадив Програму розвитку державної статистики до 2023 року, яка спрямована на надання об'єктивної, надійної та неупередженої статистичної інформації згідно з кращими міжнародними практиками, у тому числі з практиками ОЕСР.

За фінансової підтримки Ізраїлю та Польщі ОЕСР здійснила проєкт «Удосконалення розвитку статистики в Україні в 2021 році», який сприяв розбудові потенціалу Державної служби статистики України (ДССУ) зі збору необхідних даних та формування якісної статистичної інформації, що може слугувати ключовими вхідними даними для вироблення політики. У рамках цього проєкту ОЕСР організувала три вебінари з розбудови потенціалу, адаптовані до потреб ДССУ та відповідних галузевих міністерств, під час яких експерти поділилися ноу-хау ОЕСР і досвідом Головного управління статистики Польщі та Центрального бюро статистики Ізраїлю. У цьому звіті узагальнено зміст проведених вебінарів та висвітлені ключові висновки.

Ministry
of Foreign Affairs
Republic of Poland

State of Israel
Ministry of Foreign Affairs